

İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ HÂKİMLER VE SAVCILAR İÇİN MESLEK İÇİ EĞİTİM SETİ

Hakareten Kaynaklanan Tazminat Davalarına Bakan Hukuk Hâkimlerine Yönelik Eğitim Materyalleri

TÜRK YARGISININ İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ KONUSUNDA KAPASİTESİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ

AVRUPA BİRLİĞİ - AVRUPA KONSEYİ ORTAK PROJESİ

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

STRENGTHENING THE CAPACITY OF THE TURKISH JUDICIARY ON FREEDOM OF EXPRESSION

EUROPEAN UNION – COUNCIL OF EUROPE JOINT PROJECT

İÇİNDEKİLER

2	Materyal No. 1: Eğitim Öncesi Değerlendirme Formu	17	Ulusal ve Uluslararası Normatif Kaynaklar
3	Materyal No. 2: Hakaret ile İlgili Görüş İfadeleri	17	İfade Özgürlüğü Hakkının Kapsamı
3	I. Hakaret Konusunda	17	İfadenin Biçim ve İçeriği
3	II. Ağır Eleştiri Konusunda	18	Medyanın Rolü
3	III. Nefret Söylemi Konusunda	18	Negatif ve Pozitif Yükümlülükler
5	Materyal No. 3: Hakaret ile İlgili İnsan Hakları Normları	19	Materyal No. 9: Türkiye Cumhuriyeti Anayasası Madde 90
6	Materyal No. 4: Hukuk Dairesi Formül Kararı: Tazminatta Orantılılık	20	Materyal No. 10
7	Materyal No. 5: Hakaret ile İlgili Ulusal Mevzuat Hükümleri	25	Materyal No. 11: Görüş Geliştirme
7	Türkiye Cumhuriyeti Anayasası	27	Materyal No. 12: AİHM'ye Göre Üç Aşamalı Testin Tatbiki
8	Medeni Kanunu	28	Materyal No. 13: Türkiye Cumhuriyeti Anayasası Açısında Üç Aşamalı Testin Uygulanması
9	Borçlar Kanunu	31	Materyal No. 14: Örnek Olay Çalışması
9	Hukuk Muhakemeleri Kanunu	32	Materyal No. 15: Hakarettten Sorumlu Tutulmama Koşulları
9	Türk Ticaret Kanunu	33	Materyal No. 16: Olay Örnekleri
10	İş Kanunu	34	Materyal No. 17: Özel Hayat ve Kamuya Mal Olmuş Kişi Kavramları
10	Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun	38	Materyal No. 18: Olgular ve Değer Yargıları ile İlgili AİHM Kararları
11	İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun	39	Materyal No. 19: AİHM'ye Göre Tazminatta Orantılılık
13	Özel Hayatın Gizliliği Nedeniyle İçeriğe Erişimin Engellenmesi	40	Materyal No. 20: Nefret Söylemi ≠ Hakaret
14	Materyal No. 6 : Yargıtay 4. Hukuk Dairesi Örnek Kararları	41	Materyal No. 21: Eksik Gerekçeli Karar Örneği
16	Materyal No. 7: Örnek Olay	43	Materyal No. 22: İyi Gerekçeli Karar Örneği
17	Materyal No. 8: Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda, Uluslararası Belgelerde ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde İfade Özgürlüğüne Sağlanan Korumaya İlişkin Genel Çerçeve	46	Materyal No. 23: Gerekçeli Karar Yazma Çalışması için Mahkeme Karar Örnekleri
		48	Materyal No. 24: Eğitim Sonrası Değerlendirme Formu

MATERYAL NO.1 EĞİTİM ÖNCESİ DEĞERLENDİRME FORMU

TÜRK YARGISININ İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ KONUSUNDA KAPASİTESİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ
AVRUPA BİRLİĞİ - AVRUPA KONSEYİ ORTAK PROJESİ

1. Tarih GG AA YYYY

STRENGTHENING THE CAPACITY OF THE TURKISH JUDICIARY ON FREEDOM OF EXPRESSION
EUROPEAN UNION - COUNCIL OF EUROPE JOINT PROJECT

2. Eğitim Grubu

3. Cinsiyetiniz?

Kadın

Erkek

4. Mesleğiniz?

Hâkim

Savcı

5. Yaş Grubu

40 yaşından genç

40 yaş ve üzeri

6. Lütfen aşağıdaki önermeleri eğitim hakkındaki beklentilerinize göre değerlendiriniz. (1= Kesinlikle katılmıyorum, 5= Kesinlikle katılıyorum)

	1	2	3	4	5
İfade ve medya özgürlüğü konusundaki bilgi düzeyim oldukça yüksektir.					
İfade özgürlüğü ile doğrudan ilgisi bulunan Türk mevzuatını Avrupa İnsan Hakları Standartları uyarınca etkili olarak ve yeterli düzeyde yorumlayabilirim.					
İfade özgürlüğü ile dolaylı ilgisi bulunan Türk mevzuatını Avrupa İnsan Hakları Standartları uyarınca etkili olarak ve yeterli düzeyde yorumlayabilirim.					
İfade özgürlüğü alanında AİHS ve AİHM içtihadını etkili ve yeterli olarak tatbik edebilirim.					
İnsan Haklarına ilişkin yasama organınca onaylanmış uluslararası sözleşmelerin iç hukuktaki yerini ve önemini çok iyi derecede biliyorum.					
Terör ve hakaret davalarında AİHS 10. Maddesine ilişkin AİHM tarafından belirlenen ilke ve standartları içselleştirerek kararlara etkili olarak ve yeterli derecede yansıtabilirim.					
Türk hukukunda ifade özgürlüğüne dair mevzuatı ve Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Danıştay dâhil olmak üzere Türkiye'deki yüksek mahkemelerin ifade özgürlüğü ile ilgili içtihatlarını kolaylıkla yorumlayabilir ve etkili olarak uygulayabilirim .					
Soruşturma ve yargılama yaparken ifade özgürlüğünün müdahale edilemeyecek alt sınırını gözetebilirim.					
Soruşturma ve yargılama sürecinde ifade özgürlüğü ile diğer haklar arasında kolaylıkla makul bir denge kurabilirim.					
İfade özgürlüğü bağlamında şiddete teşvik, nefret söylemi, terör propagandası ile çok eden kırıcı sözler ve eylemlerle ilgili AİHM standartlarına dayalı ortak bir yaklaşım etkin ve yeterli olarak oluşturabilirim.					
Soruşturma ve yargılama sürecinde AİHM'de görülen örnek dava uygulamalarına kolaylıkla erişerek bu uygulamaları etkin olarak gözetebilirim.					
İfade özgürlüğünün sınırlandırılmasında üç aşamalı testi etkili olarak ve yeterli derecede uygulayarak, üç aşamalı testin AİHM kararlarındaki prensiplere uygunluğunu kolaylıkla test edebilirim.					
Türkiye'nin AİHM nezdindeki ihlal kararlarının çoğluğuna uygulamadan kaynaklanan eksiklikler sebep olmaktadır.					
Hakarete orantılılık ilkesini kolaylıkla ve etkili olarak uygulayabilirim.					
Somut bir davada ifade özgürlüğüne müdahaleyi yerinde bulduğum bir kararın bu hakkın kullanımında genel üzerinde caydırıcı etkisini her zaman göz önünde bulundururum.					

I. Hakaret konusunda:

(i) “Sen emir köpeği misin, senin çirkin suratını görmek istemiyorum.” ifadesi hakaret olarak sayılmamalıdır.

“Sen emir köpeği misin, senin çirkin suratını görmek istemiyorum.” – Ancak Yargıtay bu ifadeyi hakaret saymıştır (Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 11 Şubat 2014 tarihli Kararı, E. 2013/4-521, K. 2014/54).

(ii) “Bence bir insan eleştirilerini çirkin bir dil kullanmadan dile getirebilir.” diyen bir hâkim, bir sanığı hakareten suçlu bulma yetkisine sahiptir.

Bir hâkim karar verirken kendi kişisel değerlerine ne ölçüde dayanabilir? Bu değerler kanunun lafzı ve ruhu ile çatıştığında nasıl hareket etmelidir?

II. Ağır eleştiri konusunda:

(iii) Üst düzey siyasetçilere hitaben kullanılan “Kırmızıyı görünce saldırıyor demek. Möölletvekili.” ifadesi hakaret sayılmamalıdır.

Yerel mahkemeler ve Yargıtay, üst düzey siyasetçilere hitaben kullanılan “Kırmızıyı görünce saldırıyor demek. Möölletvekili.” ifadesini hakaret saymıştır. Anayasa Mahkemesi ise bunu hakaret olarak görmemiş ve yeniden yargılamaya hükmetmiştir. Anayasa Mahkemesi bu ifadelerin içinde geçtiği yazının bütünüyle birlikte ve bunların söylendikleri bağlamdan kopartılmaksızın, ifade ve basın özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi gerektiğine kanaat getirmiştir (Anayasa Mahkemesinin 4 Haziran 2015 tarihli Kararı, Başvuru No. 2014/12151).

(iv) Üst düzey bir siyasetçinin kafasını bir köpek bedeni üzerine yerleştirerek yapılan kolaj hakaret sayılmamalı ve ağır siyasi eleştiri olarak görülmelidir.

Üst düzey bir siyasetçinin kafasını bir köpek bedeni üzerine yerleştirerek kolaj yapmak – Yargıtay bunu siyasi eleştiri saymaktadır (Yargıtay 4. Ceza Dairesinin 25 Mayıs 2009 tarihli Kararı, 2009/10444 E. ve 2009/10167 K. sayılı).

III. Nefret söylemi konusunda:

(v) Eş cinseller tarafından kurulmuş bir derneğe ithafen “sapkınların derneği” ifadesinin kullanılması nefret söylemi sayılmalıdır.

“Kaos GL isimli sapkınların derneğinin de avukatlığını yürüten...” – Anayasa Mahkemesi şeref ve itibara saygı hakkına yönelik bir ihlal bulunmadığına hükmetmiştir (Anayasa Mahkemesi Başvuru No. 2013/5356).

Karşı oyda şu ifadelere yer verilmiştir: “Farklı cinsel eğilimleri olan kişilere karşı toplumda egemen olan ayrımcılık, dışlayıcılık ve nefretin önlenmesinin, devletin pozitif yükümlülükleri arasında olduğunda tereddüt bulunmamaktadır.” ve “somut olayda, kişisel haklar ile [...] arasında denge”.

MATERYAL NO.2 HAKARET İLE İLGİLİ GÖRÜŞ İFADELERİ

(vi) Üst düzey bir siyasetçinin ülkesine gelen yabancıları kastederek “Belçika’nın İslamlaştırılmasına karşı çık.”, “Entegrasyon politikası kandırmacasına dur de.” ve “Avrupalı olmayan işsizleri evlerine geri yolla.” şeklindeki ifadeleri nefret söylemi sayılmalıdır.

“Belçika’nın İslamlaştırılmasına karşı çık.”, “Entegrasyon politikası kandırmacasına dur de.”, “Avrupalı olmayan işsizleri evlerine geri yolla.” – AİHM bu ifadelerin yabancılara karşı açıkça güvensizlik, inkâr ve hatta nefret uyandırabilecek bir nitelik taşıdığını dile getirmektedir (AİHM’nin 16 Temmuz 2009 tarihli Féret / Belçika Kararı, Başvuru No. 15615/07).

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, madde 8

Özel ve aile hayatına saygı hakkı:

- 1) Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.
- 2) Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörölmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir.

Uluslararası Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi, madde 17

Mahremiyet hakkı:

- 1) Hiç kimsenin özel ve aile yaşamına, konutuna veya haberleşmesine keyfi veya hukuka aykırı olarak müdahale edilemez; onuru veya itibarı hukuka aykırı saldırılara maruz bırakılamaz.

Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi, madde 12

Kimsenin özel yaşamına, ailesine, konutuna veya haberleşmesine keyfi olarak karışılmaz, şeref ve adına saldırılamaz.

MATERYAL NO.4 HUKUK DAİRESİ FORMÜL KARARI: TAZMİNATTA ORANTILILIK

Dava, basın yoluyla kişilik haklarının ihlaline dayalı manevi tazminat istemine ilişkindir. Mahkemece, davanın kısmen kabulüne karar verilmiş; hüküm, taraflarca temyiz edilmiştir.

Kişilik hakları hukuka aykırı olarak saldırıya uğrayan kimse manevi tazminata hükmedilmesini isteyebilir. Yargıç, manevi tazminatın tutarını belirlerken saldırı oluşturan eylem ve olayın özelliği yanında tarafların kusur oranını, sıfatını, işgal ettikleri makamı ve diğer sosyal ve ekonomik durumlarını da dikkate almalıdır. Tutarın belirlenmesinde her olaya göre değişebilecek özel durum ve koşulların bulunacağı da gözetilerek takdir hakkını etkileyecek nedenleri karar yerinde nesnel (objektif) olarak göstermelidir. Çünkü yasanın takdir hakkı verdiği durumlarda yargıcın, hukuk ve adalete uygun (hak ve nasfetle) karar vereceği Medeni Yasa'nın 4. maddesinde belirtilmiştir. Takdir edilecek bu para, zarara uğrayanda manevi huzuru doğurmayı gerçekleştirecek tazminata benzer bir işlevi (fonksiyonu) olan özgün bir nitelik taşır. Bir ceza olmadığı gibi mal varlığı hukukuna ilişkin bir zararın karşılanmasını da amaç edinmemiştir. O hâlde bu tazminatın sınırı onun amacına göre belirlenmelidir. Takdir edilecek tutar, var olan durumda elde edilmek istenilen doyum (tatmin) duygusunun etkisine ulaşmak için gerekli olan kadar olmalıdır.

Davaya konu olayda; yazıda kullanılan ifadeler, olay tarihi, haberin veriliş biçimi ve yukarıdaki ilkeler gözetildiğinde, davacı yararına hükmedilen manevi tazminat miktarı fazladır. Davacı yararına daha alt düzeyde manevi tazminata hükmedilmek üzere karar bozulmalıdır.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası

Madde 17- Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı hâller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz.

Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.

(Değişik: 07/05/2004-5170/3 md.) Meşru müdafaa hâli, yakalama ve tutuklama kararlarının yerine getirilmesi, bir tutuklu veya hükümlünün kaçmasının önlenmesi, bir ayaklanma veya isyanın bastırılması, sıkıyönetim veya olağanüstü hâllerde yetkili merciin verdiği emirlerin uygulanması sırasında silah kullanılmasına kanunun cevaz verdiği zorunlu durumlarda meydana gelen öldürme fiilleri, birinci fıkra hükmü dışındadır.

Madde 20- Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz (Mülga cümle: 03/10/2001-4709/5 md.).

(Değişik: 03/10/2001-4709/5 md.) Millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlakın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak, usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; kimsenin üstü, özel kâğıtları ve eşyası aranamaz ve bunlara el konulamaz. Yetkili merciin kararı yirmi dört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını el koymadan itibaren kırk sekiz saat içinde açıklar; aksi hâlde, el koyma kendiliğinden kalkar.

(Ek fıkra: 12/09/2010-5982/2 md.) Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hâllerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.

Madde 26- Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak yahut vermek serbestliğini de kapsar. Bu fıkra hükmü, radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanmasına engel değildir.

(Değişik: 03/10/2001-4709/9 md.) Bu hürriyetlerin kullanılması; millî güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, Cumhuriyet'in temel nitelikleri ve Devlet'in ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması, Devlet sırrı olarak usulünce belirtilmiş bilgilerin açıklanmaması, başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabilir.

Borçlar Kanunu

Madde 49/II- Hâkim tazminat miktarını belirlerken tarafların sıfatını, işgal ettikleri makamı ve ekonomik durumlarını dikkate alacaktır.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu

Madde 26-(1)- Hâkim, tarafların talep sonuçlarıyla bağlıdır; ondan fazlasına veya başka bir şeye karar veremez. Duruma göre, talep sonucundan daha azına karar verebilir.

Türk Ticaret Kanunu

Madde 58- (1) Haksız rekabet, her türlü basın, yayın, iletişim ve bilişim işletmeleriyle, ileride gerçekleşecek teknik gelişmeler sonucunda faaliyete geçecek kuruluşlar aracılığıyla işlenmişse, 56'ncı maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde yazılı davalar, ancak, basında yayımlanan şeyin, programın; ekranda, bilişim aracında veya benzeri ortamlarda görüntülenenin; ses olarak yayımlananın veya herhangi bir şekilde iletilenin sahipleri ile ilan veren kişiler aleyhine açılabilir; ancak;

a) Yazılı basında yayımlanan şey, program, içerik, görüntü, ses veya ileti, bunların sahiplerinin veya ilan verenin haberi olmaksızın yahut onayına aykırı olarak yayımlanmışsa,

b) Yazılı basında yayımlanan şeyin, programın, görüntünün, ses veya iletinin sahibinin veya ilan verenin kim olduğunun bildirilmesinden kaçınılırsa,

c) Başka sebepler dolayısıyla yazılı basında yayımlanan şeyin, programın, görüntünün, sesin, iletinin sahibinin veya ilan verenin meydana çıkarılması veya bunlara karşı bir Türk mahkemesinde dava açılması mümkün olmazsa,

yukarıda anılan davalar; yazı işleri müdürü, genel yayın yönetmeni, program yapımcısı, görüntüyü, sesi, iletiyi, yayın, iletişim ve bilişim aracına koyan veya koyduran kişi ve ilan servisi şefi; bunlar gösterilemiyorsa, işletme veya kuruluş sahibi aleyhine açılabilir.

(2) Birinci fıkrada öngörülen hâller dışında, aynı fıkrada sayılan kişilerden birinin kusuru hâlinde sıraya bakılmaksızın dava açılabilir.

(3) 56'ncı maddenin birinci fıkrasının (d) ve (e) bentlerinde yazılı davalarda Türk Borçlar Kanunu hükümleri uygulanır.

(4) Haksız rekabet fiilinin iletimini başlatmamış, iletimin alıcısını veya fiili oluşturan içeriği seçmemiş veya fiili gerçekleştirecek şekilde değiştirmemişse bu maddenin birinci fıkrasındaki davalar hizmet sağlayıcısı aleyhine açılmaz; tedbir kararı verilemez. Mahkeme haksız rekabet eyleminin olumsuz sonuçlarının kapsamlı veya vereceği zararın büyük olacağı durumlarda ilgili hizmet sağlayıcısını da

MATERYAL NO.5 HAKARET İLE İLGİLİ ULUSAL MEVZUAT HÜKÜMLERİ

(Üçüncü fıkra mülga: 03/10/2001-4709/9 md.)

Haber ve düşünceleri yayma araçlarının kullanılmasına ilişkin düzenleyici hükümler, bunların yayımını engellemek kaydıyla, düşüncüyü açıklama ve yayma hürriyetinin sınırlanması sayılmaz.

(Ek: 03/10/2001-4709/9 md.) Düşüncüyü açıklama ve yayma hürriyetinin kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunla düzenlenir.

Madde 90-(...) Usulüne göre yürürlüğe konulmuş Milletlerarası Antlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası antlaşma hükümleri esas alınır.

Medeni Kanun

Madde 4-Kanunun takdir yetkisi tanıdığı veya durumun gereklerini veya haklı sebepleri göz önünde tutmayı emrettiği konularda hâkim, hukuka ve hakkaniyete göre karar verir.

Madde 24-Hukuka aykırı olarak kişilik hakkına saldırılan kimse, hâkimden, saldırıda bulunanlara karşı korunmasını isteyebilir.

Kişilik hakkı zedelenen kimsenin rızası, daha üstün nitelikte özel veya kamusal yarar veya kanunun verdiği yetkinin kullanılması sebeplerinden biriyle haklı kılınmadıkça, kişilik haklarına yapılan her saldırı hukuka aykırıdır.

Madde 25-Davacı, hâkimden saldırı tehlikesinin önlenmesini, sürmekte olan saldırıya son verilmesini, sona ermiş olsa bile etkileri devam eden saldırının hukuka aykırılığının tespitini isteyebilir.

Davacı bunlarla birlikte, düzeltmenin veya kararın üçüncü kişilere bildirilmesi veya yayımlanması isteminde de bulunabilir.

Davacının, maddi ve manevi tazminat istemleri ile hukuka aykırı saldırı dolayısıyla elde edilmiş olan kazancın vekâletsiz iş görme hükümlerine göre kendisine verilmesine ilişkin istemde bulunma hakkı saklıdır.

Manevi tazminat istemi, karşı tarafça kabul edilmiş olmadıkça devredilemez; mirasbırakan tarafından ileri sürülmüş olmadıkça mirasçılara geçmez.

Davacı, kişilik haklarının korunması için kendi yerleşim yeri veya davalının yerleşim yeri mahkemesinde dava açabilir.

MATERYAL NO.5 HAKARET İLE İLGİLİ ULUSAL MEVZUAT HÜKÜMLERİ

dinleyerek, haksız rekabet fiilinin sona erdirilmesini veya önlenmesine ilişkin tedbir kararını hizmet sağlayıcı aleyhine de verebilir veya içeriğin geçici olarak kaldırılması dâhil somut olaya uyan uygulanabilir başka tedbirler alabilir.

İş Kanunu

Madde 25- Süresi belirli olsun veya olmasın işveren, aşağıda yazılı hâllerde iş sözleşmesini sürenin bitiminden önce veya bildirim süresini beklemezsizin feshedebilir:

(...)

II- Ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan hâller ve benzerleri:

(...)

b) İşçinin, işveren yahut bunların aile üyelerinden birinin şeref ve namusuna dokunacak sözler sarf etmesi veya davranışlarda bulunması yahut işveren hakkında şeref ve haysiyet kırıcı asılsız ihbar ve isnatlarda bulunması

(...)

e) (...) İşverenin meslek sırlarını ortaya atmak gibi doğruluk ve bağlılığa uymayan davranışlarda bulunması

Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun

Madde 8-(1)- Medya hizmet sağlayıcılar, yayın hizmetlerini kamusal sorumluluk anlayışıyla bu fıkra da yer alan ilkelere uygun olarak sunarlar. Yayın hizmetleri;

(...)

ç) İnsan onuruna ve özel hayatın gizliliğine saygılı olma ilkesine aykırı olamaz, kişi veya kuruluşları eleştiri sınırları ötesinde küçük düşürücü, aşağılayıcı veya iftira niteliğinde ifadeler içeremez.

(...)

ı) Tarafsızlık, gerçeklik ve doğruluk ilkelerini esas almak ve toplumda özgürce kanaat oluşumuna engel olmamak zorundadır; soruşturulması basın meslek ilkeleri çerçevesinde mümkün olan haberler, soruşturulmaksızın veya doğruluğundan emin olunmaksızın yayımlanamaz; haberin verilişinde abartılı ses ve görüntüye, doğal sesin dışında efekt ve müziğe yer verilemez; görüntülerin arşiv veya canlandırma niteliği ile ajanslardan veya başka bir medya kaynağından alınan haberlerin kaynağının belirtilmesi zorunludur.

i) Suçlu olduğu yargı kararı ile kesinleşmedikçe hiç kimse suçlu ilan edilemez veya suçluymuş gibi gösterilemez; yargıya intikal eden konularda yargılama süresince, haber niteliği dışında yargılama sürecini ve tarafsızlığını etkiler nitelikte olamaz.

(...)

j) Haksız çıkarılara hizmet eden ve haksız rekabete yol açan unsurlar içeremez.

(...)

o) Kişi veya kuruluşların cevap ve düzeltme hakkına saygılı olmak zorundadır.

(...)

s) Toplumsal cinsiyet eşitliğine ters düşen, kadınlara yönelik baskıları teşvik eden ve kadını istismar eden programlar içeremez.

ş) Şiddeti özendirici veya kanıksatıcı olamaz.

(...)

(2) Radyo ve televizyon yayın hizmetlerinde, çocuk ve gençlerin fiziksel, zihinsel veya ahlaki gelişimine zarar verebilecek türde içerik taşıyan programlar bunların izleyebileceği zaman dilimlerinde ve koruyucu sembol kullanılmadan yayımlanamaz.

(3) İsteğe bağlı yayın hizmeti sağlayıcıları, çocuk ve gençlerin fiziksel, zihinsel veya ahlaki gelişimini olumsuz etkileyebilecek nitelikteki yayın hizmetlerinin, bunların bu tür hizmetleri normal şartlar altında duymayacakları ve görmeyecekleri şekilde sunulmasını sağlamakla yükümlüdür.

İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun

İçeriğin yayından çıkarılması ve erişimin engellenmesi¹

Madde 9- (Değişik: 06/02/2014-6518/93 md.)

(1) İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden gerçek ve tüzel kişiler ile kurum ve kuruluşlar, içerik sağlayıcısına, buna ulaşamaması hâlinde yer sağlayıcısına başvurarak uyarı

¹ Bu maddenin başlığı "İçeriğin yayından çıkarılması ve cevap hakkı" iken 6518 sayılı Kanun'un 93'üncü maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

MATERYAL NO.5 HAKARET İLE İLGİLİ ULUSAL MEVZUAT HÜKÜMLERİ

yöntemi ile içeriğin yayından çıkarılmasını isteyebileceği gibi doğrudan sulh ceza hâkimine başvurarak içeriğe erişimin engellenmesini de isteyebilir.

(2) İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden kişilerin talepleri, içerik ve / veya yer sağlayıcısı tarafından en geç yirmi dört saat içinde cevaplandırılır.

(3) İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik hakları ihlal edilenlerin talepleri doğrultusunda hâkim bu maddede belirtilen kapsamda erişimin engellenmesine karar verebilir.

(4) Hâkim, bu madde kapsamında vereceği erişimin engellenmesi kararlarını esas olarak, yalnızca kişilik hakkının ihlalinin gerçekleştiği yayın, kısım, bölüm ile ilgili olarak (URL, vb. şeklinde) içeriğe erişimin engellenmesi yöntemiyle verir. Zorunlu olmadıkça internet sitesinde yapılan yayının tümüne yönelik erişimin engellenmesine karar verilemez. Ancak, hâkim URL adresi belirtilerek içeriğe erişimin engellenmesi yöntemiyle ihlalin engellenemeyeceğine kanaat getirmesi hâlinde, gerekçesini de belirtmek kaydıyla, internet sitesindeki tüm yayına yönelik olarak erişimin engellenmesine de karar verebilir.

(5) Hâkimin bu madde kapsamında verdiği erişimin engellenmesi kararları doğrudan Birliğe gönderilir.

(6) Hâkim bu madde kapsamında yapılan başvuruyu en geç yirmi dört saat içinde duruşma yapmaksızın karara bağlar. Bu karara karşı 04/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre itiraz yoluna gidilebilir.

(7) Erişimin engellenmesine konu içeriğin yayından çıkarılmış olması durumunda hâkim kararı kendiliğinden hükümsüz kalır.

(8) Birlik tarafından erişim sağlayıcıya gönderilen içeriğe erişimin engellenmesi kararının gereği derhâl, en geç dört saat içinde erişim sağlayıcı tarafından yerine getirilir.

(9) Bu madde kapsamında hâkimin verdiği erişimin engellenmesi kararına konu kişilik hakkının ihlaline ilişkin yayının (...) ⁽²⁾ başka internet adreslerinde de yayımlanması durumunda ilgili kişi tarafından Birliğe müracaat edilmesi hâlinde mevcut karar bu adresler için de uygulanır.

(10) Sulh ceza hâkiminin kararını bu maddede belirtilen şartlara uygun olarak ve süresinde yerine getirmeyen sorumlu kişi, beş yüz günden üç bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

²28/01/2016 tarihli ve 29607 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Anayasa Mahkemesinin 08/12/2015 tarihli ve E. 2014/87, K. 2015/112 sayılı Kararı ile bu fıkrada yer alan "...veya aynı mahiyetteki yayınların..." ibaresi iptal edilmiştir.

Özel hayatın gizliliği nedeniyle içeriğe erişimin engellenmesi

Madde 9/A- (Ek: 06/02/2014-6518/94 md. Değişiklik: 09/11/2016-6757/18 md.)

(1) İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle özel hayatının gizliliğinin ihlal edildiğini iddia eden kişiler, Kuruma doğrudan başvurarak içeriğe erişimin engellenmesi tedbirinin uygulanmasını isteyebilir.

(2) Yapılan bu istekte; hakkın ihlaline neden olan yayının tam adresi (URL), hangi açılardan hakkın ihlal edildiğine ilişkin açıklama ve kimlik bilgilerini ispatlayacak bilgilere yer verilir. Bu bilgilerde eksiklik olması hâlinde talep işleme konulmaz.

(3) Başkan, kendisine gelen bu talebi uygulanmak üzere derhâl Birliğe bildirir, erişim sağlayıcılar bu tedbir talebini derhâl, en geç dört saat içinde yerine getirir.

(4) Erişimin engellenmesi, özel hayatın gizliliğini ihlal eden yayın, kısım, bölüm, resim, video ile ilgili olarak (URL şeklinde) içeriğe erişimin engellenmesi yoluyla uygulanır.

(5) Erişimin engellenmesini talep eden kişiler, internet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle özel hayatın gizliliğinin ihlal edildiğinden bahisle erişimin engellenmesi talebini talepte bulunduğu saatten itibaren yirmi dört saat içinde sulh ceza hâkiminin kararına sunar. Hâkim, internet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle özel hayatın gizliliğinin ihlal edilip edilmediğini değerlendirerek vereceği kararını en geç kırk sekiz saat içinde açıklar ve doğrudan Kuruma gönderir; aksi hâlde, erişimin engellenmesi tedbiri kendiliğinden kalkar.

(6) Hâkim tarafından verilen bu karara karşı Başkan tarafından 5271 sayılı Kanun hükümlerine göre itiraz yoluna gidilebilir.

(7) Erişimin engellenmesine konu içeriğin yayından çıkarılmış olması durumunda hâkim kararı kendiliğinden hükümsüz kalır.

(8) Özel hayatın gizliliğinin ihlaline bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde doğrudan Başkanın emri üzerine erişimin engellenmesi Kurum tarafından yapılır. (Mülga cümle: 26/02/2014-6527/18 md.)

(9) (Ek: 26/02/2014-6527/18 md.) Bu maddenin sekizinci fıkrası kapsamında Başkan tarafından verilen erişimin engellenmesi kararı, (...) yirmi dört saat içinde sulh ceza hâkiminin onayına sunulur. Hâkim, kararını kırk sekiz saat içinde açıklar.

MATERYAL NO.6 YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ ÖRNEK KARARLARI

2016/7485 E., 2016/9705 K. (Karşı oy yazısı):

“Kişilik hakları hukuka aykırı olarak saldırıya uğrayan kimse manevi tazminata hükmedilmesini isteyebilir. Yargıç, manevi tazminatın tutarını belirlerken saldırı oluşturan eylem ve olayın özelliği yanında tarafların kusur oranını, sıfatını, işgal ettikleri makamı ve diğer sosyal ve ekonomik durumlarını da dikkate almalıdır. Tutarın belirlenmesinde her olaya göre değişebilecek özel durum ve koşulların bulunacağı da gözetilerek takdir hakkını etkileyecek nedenleri karar yerinde nesnel (objektif) olarak göstermelidir. Çünkü yasanın takdir hakkı verdiği durumlarda yargıcın, hukuk ve adalete uygun (hak ve nasfetle) karar vereceği Medeni Yasa'nın 4. maddesinde belirtilmiştir. Takdir edilecek bu para, zarara uğrayanda manevi huzuru doğurmayı gerçekleştirecek tazminata benzer bir işlevi (fonksiyonu) olan özgün bir nitelik taşır. Bir ceza olmadığı gibi mal varlığı hukukuna ilişkin bir zararın karşılanmasını da amaç edinmemiştir. O hâlde bu tazminatın sınırı onun amacına göre belirlenmelidir. Takdir edilecek tutar, var olan durumda elde edilmek istenilen doyum (tatmin) duygusunun etkisine ulaşmak için gerekli olan kadar olmalıdır.”

2015/8172 E., 2016/7480 K.:

“Türk Borçlar Kanunu'nun 58. maddesi (818 sayılı BK 49. maddesi) hükmüne göre, kişilik hakları hukuka aykırı olarak saldırıya uğrayan kimse manevi tazminata hükmedilmesini isteyebilir. Hâkim manevi tazminatın miktarını tayin ederken saldırı teşkil eden eylem ve olayın özelliği yanında tarafların kusur oranını, sıfatını, işgal ettikleri makamı ve diğer sosyal ve ekonomik durumlarını da dikkate almalıdır. Miktarın belirlenmesinde her olaya göre değişebilecek özel hâl ve şartların bulunacağı da gözetilerek takdir hakkını etkileyecek nedenleri karar yerinde objektif olarak göstermelidir. Çünkü kanunun takdir hakkı verdiği hususlarda hâkimin hukuka ve hakkaniyete göre hüküm vereceği Türk Medeni Kanunu'nun 4. maddesinde belirtilmiştir. Hükmedilecek bu para, zarara uğrayanda manevi huzuru doğurmayı gerçekleştirecek tazminata benzer bir fonksiyonu olan özgün bir nitelik taşır. Bir ceza olmadığı gibi mal varlığı hukukuna ilişkin bir zararın karşılanmasını da amaç edinmemiştir. O hâlde bu tazminatın sınırı onun amacına göre belirlenmelidir. Takdir edilecek miktar, mevcut hâlde elde edilmek istenilen tatmin duygusunun etkisine ulaşmak için gerekli olan kadar olmalıdır.”

“Somut olayda, her ne kadar yazıda davacının kişilik haklarına saldırı bulunmamakla birlikte, dava-yı konu sözlerle ilgili olarak hakaret suçu nedeniyle davalı ... hakkında verilmiş olan mahkûmiyet kararı TBK'nın 74. (BK'nın 53.) maddesi gereğince hukuk hâkimini dolayısıyla dairemizi de bağlayıcı niteliktedir. Bu nedenle davacı yararına manevi tazminata hükmedilmesi doğru ise de olay tarihi ve yukarıdaki açıklamalar gözetildiğinde, davacı yararına hüküm altına alınan manevi tazminat fazladır. Davacı yararına daha alt seviyede manevi tazminata karar verilmesi gerekirken yazılı biçimde karar verilmiş olması doğru değildir.”

2015/7628 E., 2016/7447 K.:

“Türk Borçlar Kanunu'nun 58. maddesi (818 sayılı BK 49. maddesi) hükmüne göre, kişilik hakları hukuka aykırı olarak saldırıya uğrayan kimse manevi tazminata hükmedilmesini isteyebilir. Hâkim manevi tazminatın miktarını tayin ederken saldırı teşkil eden eylem ve olayın özelliği yanında tarafların kusur oranını, sıfatını, işgal ettikleri makamı ve diğer sosyal ve ekonomik durumlarını da dikkate almalıdır. Miktarın belirlenmesinde her olaya göre değişebilecek özel hâl ve şartların bulunacağı da gözetilerek takdir hakkını etkileyecek nedenleri karar yerinde objektif olarak göstermelidir. Çünkü kanunun takdir hakkı verdiği hususlarda hâkimin hukuka ve hakkaniyete göre hüküm vereceği Türk Medeni

Kanunu'nun 4. maddesinde belirtilmiştir. Hükmedilecek bu para, zarara uğrayanda manevi huzuru doğurmayı gerçekleştirecek tazminata benzer bir fonksiyonu olan özgün bir nitelik taşır. Bir ceza olmadığı gibi mal varlığı hukukuna ilişkin bir zararın karşılanmasını da amaç edinmemiştir. O hâlde bu tazminatın sınırı onun amacına göre belirlenmelidir. Takdir edilecek miktar, mevcut hâlde elde edilmek istenilen tatmin duygusunun etkisine ulaşmak için gerekli olan kadar olmalıdır.”

“Somut olaya gelince, davacının siyasi bir kişi olması, haberin yapıldığı gazetenin yerel basın olması, olay tarihi, olayın gelişim biçimi, tarafların ekonomik ve sosyal durumları ile yukarıdaki ilkeler gözetildiğinde davacı yararına takdir edilen manevi tazminat tutarı fazladır. Daha alt düzeyde manevi tazminat takdir edilmek üzere kararın bozulması gerekmiştir.”

MATERYAL NO.7 ÖRNEK OLAY

Davacı vekili, ... Gazetesi tarafından 2009 yılından bu yana müvekkilinin şahsına ve yönetici olduğu ... Şirketler Grubuna yönelik asılsız ve gerçek dışı haberler yapılmış ve yapılan bu haberlerin içerisinde kullanılan ifadelerle de müvekkilinin kişiliğine yönelik saldırıda bulunulmuş ve bulunulmaya devam edilmiş olduğunu; ... Gazetesi'nin 09/11/2012 tarihli nüshasının 19. sayfasında ve yine www(...).com sitesinde davalılardan Eser sahibi ... tarafından ... isimli köşede kaleme alınan "(...) Muhafazakârların midesi bunu nasıl kaldırıyor (...)" yazısının içeriğinde "(...) Bir maske bu kadar güzel düşürülebilir. Bahsettiğim ...'nun maskesi. ...'in soruları ...'nun her şeye rağmen gemisini nasıl götürdüğünü, gerçek yüzünü nasıl gizlediğini ortaya çıkardı, gazetecilerle nasıl bir ilişki içerisinde olduğunu da tabii. Aslında ..., sadece "gazeteciler"le kurduğu yakın ilişkilerle elde etmiyor medyadaki dokunulmazlığını, gazetecileri değil, gazeteleri de besliyor. Bu yüzden de yaptığı haksızlıklar, usulsüzlükler, yasa dışılıklar, kandırmacalar asla ve asla gazetelerde yer bulmuyor. Sadece ..., onun ilan parasına tamah etmediği için hakkındaki gerçekleri yazıyor. Rakamların da halkı kandırdığını bakanlıklar söylüyor. Bizden başka kimse yazmıyor. Gerçi adını yazarken bile elim rahatsız oluyor. Çünkü hiçbir ilkesi yok. Bir gün galiba Çin'de... Bir grupla birlikte oturuyoruz. Birisi sizi barıştırayım diye bir laf attı ortaya. Ben de 'Ben onunla küs değilim. Küs olmam için değer vermem gerekir.' dedim. O da bir sürü abuk sabuk laf etti. Yok biz onu takip etmek için magazin ve ekonomi servislerinde ekipler kurmuşuz... Onu izlettiriyormuşuz, gibi abuk subuk laflar!.. Kendisine orada, tanıkların önünde aynen şunu söyledim: 'Sen kimsin ki seni takip ettirmek için ekip kurayım! Kendini o kadar mühim adam zannetmek... Senin rezaletlerini ortaya çıkarmak için ekibe falan gerek yok. Zaten sürekli ortadasın. Sana ekip kuracak kadar önem verdiğimi zannediyorsan yanılıyorsun!' Gerçekten de sürekli ortada ve rezilliğini marifet gibi anlatıyor. Her yerde... Benim anlamadığım, kendisine 'muhafazakâr' diyenlerin bu adamı nasıl çevrelerinde barındırdıkları. Para onu da hallediyor.' cümlelerine yer verildiğini, hukuksal aykırı bir şekilde haber yapılarak müvekkilinin kişilik haklarına saldırıda bulunulduğunu belirterek tazminat talebinde bulunmuştur.

Ulusal ve uluslararası normatif kaynaklar

- Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi, 19. madde
- Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme, 19. madde
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, 10. madde
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, madde 25, 26 ve 28

İfade özgürlüğü hakkının kapsamı

İfade özgürlüğü şu unsurları kapsamaktadır:

- Fikir sahibi olma özgürlüğü, ifade özgürlüğünün bir ön koşuludur. Devletler vatandaşlarına herhangi bir ideolojiyi aşlamamalı ve şu veya bu görüşe sahip kişiler arasında ayırmda bulunulmasına müsaade etmemelidir. Devlet tarafından tek taraflı bilginin teşvik edilmesi, fikir sahibi olma özgürlüğü önünde ciddi ve kabul edilemez nitelikte bir engel yaratabilir.
- Bilgi ve görüşleri açıklama özgürlüğü, bir ülkenin siyaset yaşamı ve demokratik bir şekilde işleyişi açısından en yüksek öneme sahiptir. Bu özgürlük olmadan serbest seçimler mümkün olamaz. Bu özgürlük, hükümeti ve hükümet mensuplarını eleştirme özgürlüğünü de içermektedir. Sanatsal yaratım ve performans ve bunların yayılması AİHM tarafından fikir ve düşünce alışverişine katkıda bulunan temel bir faktör ve demokratik bir toplumun hayati bir unsuru olarak görülmektedir.
- Bilgi ve görüş edinme özgürlüğü, AİHM içtihadında geliştirilmiş bulunan bilgiye erişim hakkını da kapsamaktadır (örneğin, Tarsasag a Szabadsagjokert / Macaristan Davası).

İfade özgürlüğünün bu üç unsuru, Danıştay tarafından açıklanan yakın tarihli bir karara ilişkin karşıt bir görüşte de dile getirilmiş bulunmaktadır (Danıştay 13. Daire, 2014/3811 E. numaralı Karar).

İfadenin biçimleri ve içeriği

- İfadeler sözlü, yazılı, görsel, simgesel, reklam amaçlı ve sanatsal biçimlerde ortaya konabilir. Farklı biçimlerdeki ifadeler yayın (radyo, televizyon), gazete, kitap veya broşür gibi araçlarla başkalarına aktarılabilir.
- İfade özgürlüğü AİHS'nin 10. maddesi kapsamında güvence altına alınmıştır; bu madde, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 19. maddesinde ve Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 19. maddesinde dile getirilen hükmü yansıtmaktadır.
- AİHS'nin 10. maddesi, sadece olumlu karşılanan veya kimseye saldırgan gelmeyen veya insanların kayıtsız kalabildiği bilgi ve düşünceleri değil; saldırgan gelen, sarsıcı nitelik taşıyan veya rahatsız eden bilgi ve düşünceleri de korumaktadır; çünkü bunlar, demokratik bir toplumun vazgeçilmezleri olan çoğulculuk, hoşgörü ve açık fikirliliğin gerekleridir. Yargıtay 4. Ceza Dairesi hakaretle ilgili yakın tarihli kararlarından birinde AİHM ile aynı prensiplere atıfta bulunmuştur (2014/7349 E. ve 2014/27575 K.).
- AİHS'nin 10. maddesi yalnızca ifadenin içeriğine değil, biçimine yönelik de koruma güvencesi sağlamaktadır. Biçiminden dolayı hiciv (Rózycki ve Kuliś / Polonya), şiir (Karataş / Türkiye), roman (Akdaş / Türkiye) türlerine özel koruma atfedilmektedir. Anayasa Mahkemesi de Ali Karatay Davası'nda, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 26. maddesine atıfta "düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğünün

MATERYAL NO.8

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASI'NDA, ULUSLARARASI BELGELERDE VE AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ'NDE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNE SAĞLANAN KORUMAYA İLİŞKİN GENEL ÇERÇEVE

kullanımında başvurulabilecek araçları 'söz, yazı, resim veya başka yollar' olarak ifade etmiş ve 'başka yollar' ifadesiyle her türlü ifade aracının Anayasal koruma altında olduğunun" altını çizmiştir (Başvuru No. 2012/990, Karar Tarihi [KT]: 10/12/2014).

Medyanın rolü

- AİHS 10. madde, açıkça basın özgürlüğünden bahsetmemekle birlikte, AİHM 10. maddede yer alan özgürlüklerden yararlanmak konusunda basına özel bir statü tanıyan bir dizi ilke ve kural getiren kapsamlı bir içtihat yaratmış bulunmaktadır. Basının siyasetin denetçisi (bekçisi) olma rolü Mahkeme tarafından ilk kez Lingens / Avusturya Kararı'nda vurgulanmıştır.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 26. maddesinde de haber ve düşünceleri ifade etme ve yayma hakkının yanı sıra bilgi alma hakkı tanınmaktadır. Bundan başka, ayrı bir hükümlerle, 28. maddede basının hür olduğu ve sansür edilemeyeceği açıkça dile getirilmektedir. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi, tıpkı AİHM gibi, bir dizi kararda, basının, fikirleri, düşünceleri ve haberleri görsel ve basılı medya yoluyla yayma rolünün altını çizmiş bulunmaktadır (Örneğin Emin Aydın Davası, Başvuru No. 2013/2602, İlhan Cihaner Davası, Başvuru No. 2013/5574, Fatih Taş Davası, Başvuru No. 2013/1461).

Negatif ve pozitif yükümlülükler

- AİHS 10. madde Devletlere sadece ifade özgürlüğü hakkını ihlal edebilecek herhangi bir işlemde imtina etme değil, aynı zamanda kendi egemenlik alanları içerisindeki herkesin bu hakkı etkili bir şekilde kullanmasını sağlamak amacıyla gereken tüm tedbirleri alma yükümlülüğü de getirmektedir.
- Anayasa Mahkemesi de Bekir Coşkun Davası'nda bu noktayı teslim ederek kamu makamlarının negatif yükümlülük kapsamında zorunlu olmadıkça düşüncenin açıklanmasını ve yayılmasını yasaklamaması ve yaptırımlara tabi tutmaması gerektiğini; pozitif yükümlülük kapsamında ise ifade özgürlüğünün gerçek ve etkili şekilde korunması için gereken tedbirleri alması gerektiğini dile getirmiştir (Bekir Coşkun Davası, Başvuru No. 2014/12151).
- AİHS 10. madde kapsamında devletin pozitif yükümlülüğü AİHS'nin 13. maddesiyle (etkili başvuru hakkı) de bağlantılıdır. Anayasa Mahkemesi, Twitter Davası olarak bilinen davada sosyal medya ile ilgili olarak şu kanaatlere varmıştır: "Ülkemizde milyonlarca kullanıcısı olan bir sosyal paylaşım sitesine erişimin engellenmesinin bu kişilerin demokratik toplumun temellerinden olan ifade özgürlüğünü sınırlayıcı etkisi dikkate alındığında bu tür sınırlamaların hukuka uygunluğunun acilen denetlenmesi ve hukuka aykırılık tespiti hâlinde sınırlamanın hemen kaldırılması demokratik hukuk devleti ilkesinden kaynaklanan bir zorunluluktur."

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası Madde 90

(...)

Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası antlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. **Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası antlaşma hükümleri esas alınır.**

KARARSIZIM

KATILYORUM

MATERYAL NO. 10

KATILMIYORUM

TAMAMEN KATILYORUM

MATERYAL NO. 10

**Hiç
KATILMIYORUM**

Örnek olay çalışması 1

Gazeteci L. A. hakkında, A. ilinde basılan yerel gazetede bir önceki dönem milletvekili olan Ü. Ö. hakkında "Zübük, Profesyonel Yalancı" demek suretiyle hakaret ettiğiinden bahisle, buna ilişkin şikâyetin ardından ceza davası açılmıştır. Bu ceza davasının sonrasında gazetecinin aynı sözleri 15/04/2011, 18/05/2011 ve 07/06/2011 tarihli ekspres gazeteleri ve internet sitesinde yayımlanmaya devam etmiş; gazeteci "Zübük'ün Havası Söndü" başlığıyla çıkan yazıda açıkça "...P'nin çakma ikinci sıra adayı Ü. Ö., namıdiğer ...P'nin zübüğü", "süt dökmüş kedi" ibarelerini kullanmış, bunun üzerine Ü. Ö. tarafından 10.000 TL manevi tazminat talep edilmiştir.

Gazeteci vekili, "Zübük" kelimesinin hakaret anlamında kullanılmadığını, müvekkili gazeteci L. A.nın metin yazarı olarak hakkında açılan davada hakaret kastının olmadığını, müvekkilinin ismen yazılarında davacı asilin "Zübük" olduğuna dair herhangi bir yazısının yayımlanmadığını, davanın koşullarının oluşmadığını bildirerek açılan davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

Mahkemece davanın kısmen kabulüne karar verilmiş ve 7.000 TL manevi tazminata hükmedilmiştir.

Örnek olay çalışması 2

www.(...)com adresli web sayfasında, 03/10/2012 tarihli yayında "Antalyalı Ünlü Avukata Hapis Şoku" başlığı ile davacı avukatın fotoğrafının yanında, "Avukat İ. D. resmî belgede sahtecilik ve dolandırıcılık yaparak müvekkillerini kendisine borçlandırdığı ve mallarına icra yoluyla el koydurduğu iddiası ile yargılandığı mahkeme tarafından 4 yıl 4 ay 15 gün hapis ve aynı süreyle meslekten men cezası aldı" ara manşeti ile "... 1. Ağır Ceza Mahkemesi, ... Barosu avukatlarından ve siyasi kimliği de bulunan avukat İ. D.nun iki müvekkilini dolandırdığı, kendisine duyulan güveni kötüye kullandığı iddiası ile açılan davada karar verdi; Mahkeme, G. S.nin vekillik görevini üstlenirken imzalattığı ve senet hâline getirdiği belgelerle icra başlatılan İ. D. hakkında 2 yıl 6 ay hapis cezası, 30.000 TL adli para cezası ve 2 yıl 6 ay süreyle meslekten men kararı verdi; Mahkeme, Avukat İ. D.nun, muhasebecisi S. K.yı da dolandırdığı iddiası ile 1 yıl 10 ay 15 gün hapis cezası, 25.480 TL adli para cezası ve 1 yıl 10 ay 15 gün süreyle avukatlık mesleğinden men edilmesine karar verdi. (...)" içeriğiyle bir haber yayımlanmıştır.

Davacı avukatı, ortada kesinleşmiş bir hüküm bulunmamasına rağmen müvekkilinin ceza aldığı şeklinde haber yapıldığını, davalıların bu yazılarla yetinmeyip internet yayınlarının altında yer alan kısma yorum sayfası eklediklerini ve müvekkiline haksız fiil saldırılarının bu yolla da yapılmasını sağladıklarını, davalıların bu yayından önceki aşamada da 15/06/2012 tarihinde "Avukat İ. D. Tutuklandı" başlığı altında yayın yaptıklarını ve bu yayın ile "Antalya'da resmî belgede sahtecilik yaparak müvekkillerini kendisine borçlandırdığı öne sürülen avukat tutuklandı" ara başlığı ile yine müvekkilinin masumiyet karinesini ihlal ettiklerini, müvekkilinin adını ve fotoğrafını izinsiz zikrederek davacıya haksız fiilde bulduklarını ileri sürerek tazminat talep etmiştir.

Davalılar vekili, davacı tarafın iddia ettiği haberin kaynağının ... Ajansı olup müvekkillerinin bu site-den haber alıntısı yaptıklarını, haberin kaynağının ... muhabiri ... olduğunu, davacının ... C. Başsavcılığına sunduğu şikâyet dilekçesinde aynı konuları işleyen Sabah Akdeniz gazetesi haberini gündeme getirdiği ve ... soruşturma sayılı dosyada bu konuda C. Savcılığının kovuşturmayla yer olmadığına ilişkin karar verdiğini, savcılık makamının haberi güncel, gerçek ve basın özgürlüğü kapsamında de-

MATERYAL NO. 11 GÖRÜŞ GELİŞTİRME

ğlendirdiğini, müvekkillerinin sadece ... haber ajansının haberini yayımlayarak haberleştirdiklerini ve ... isimli günlük süreli gazetede bu konuyu haberleştirmediklerini, (...).com adresli internet gazetesinde 03/10/2012 tarihinde yayımlanan haberi ise yine ...'un kaleme aldığını ve müvekkili tarafından herhangi bir ilave ve yorumlama yapılmadığını belirterek davanın reddini istemiştir.

Mahkemece davanın kabulüne karar verilerek 2.500 TL tazminata hükmedilmiştir.

Üç aşamalı test, hem AİHM tarafından Sözleşme'nin 8-11. maddeleri kapsamındaki davaları çözüme bağlamakta kullanılmaktadır hem de Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 90. maddesi gereği, Türk hâkimler açısından ifade özgürlüğü davaları hakkında karar verirken böyle bir gerekçeyi takip etmek yarar sağlayacaktır.

Üç aşamalı testin başında, ilk önce ifade özgürlüğüne yönelik bir müdahalenin varlığını gösteren olguların tespiti gerekmektedir. Mahkeme, ifade özgürlüğüne yönelik bir müdahale bulunmadığına hükmederse üç aşamalı teste girişmeye gerek kalmaz.

AİHS'nin 10. maddesinin 2. fıkrasına göre, herhangi bir Sözleşmeci Devletin ulusal makamları, bir arada karşılanması gereken şu üç koşulun varlığı hâlinde ifade özgürlüğünün kullanımına müdahalede bulunabilir:

1. Müdahale ("işlem", "şart", "kısıtlama" veya "ceza") kanunen öngörülmüştür.

- Gawęda / Polonya (Başvuru No. 26229/95)
- Sunday Times / Birleşik Krallık (Başvuru No. 6538/74)

2. Müdahale şu yarar veya değerlerden biri veya birkaçının korunması amacını taşımaktadır:

- Ulusal güvenlik; toprak bütünlüğü; kamu güvenliği; kamu düzeninin sağlanması veya suç işlenmesinin önlenmesi; sağlığın ve ahlakın korunması; başkalarının itibar ve haklarının korunması; gizli bilgilerin yayılmasının önlenmesi ve yargı erkinin yetki ve tarafsızlığının güvence altına alınması.
- Observer ve Guardian / Birleşik Krallık (Başvuru No. 13585/88)

3. Müdahale demokratik bir toplumda gereklidir.

- Długoćcki / Polonya (Başvuru No. 23806/03)
- Tolstoy Miloslavsky / Birleşik Krallık (Başvuru No. 18139/91)

Bu test sırayla uygulanmalıdır. Eğer aşamalardan birinde aranan koşullar gerçekleşmemişse diğer aşamaya gerek kalmadan ifade özgürlüğünün ihlal edildiği sonucuna varılır.

MATERYAL NO. 13 TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASI AÇISINDAN ÜÇ AŞAMALI TESTİN UYGULANMASI

Temel hak ve özgürlükler, Anayasal metinlerde yer alırken genellikle sınırlayıcı düzenlemelere de yer verilmektedir. Bu sınırlamalar, ilgili hak ve özgürlüğe özgü olabileceği gibi, bunun yanında Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 13. maddesinde düzenlendiği hâliyle genel sınırlamalar şeklinde de olabilmektedir.

Toplumsal gerçeklikler, hakların kötüye kullanılabilme ihtimali ve daha birçok sebeple temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması, ideal bir durum olmasa da kabul edilebilir bir olgudur. Bu noktada önemli olan, sınırlandırmanın maksimum seviyelere çıkarılarak "hakkın özüne" dokunulmamasıdır.

Öte yandan, ifade özgürlüğü özelinde korunmaması gerektiği yönünde genel kabul görmüş "tartışmalı ifadelerin" varlığı, ifade özgürlüğünün sınırlarını belirlemede ortaya çıkan zorluklardan biridir. Tarihsel gerçekleri inkâr söylemi, demokratik rejimi yıkmayı hedefleyen ifadeler, ırkçılık, hoşgörüsüzlük, şiddet ve nefret barındıran ifadeler, pornografi ve çocukların korunması ile ilgili hususlar, ifade özgürlüğünü sınırlandırma kriterleri ile birlikte tartışılması sona ermeyecek ve sürekli geliştirilecek bir alan olarak karşımızda durmaktadır.

AİHM, ifade özgürlüğünün bazı koşullar altında sınırlandırılabilmesini ve sınırlandırma konusunda tartışmalı noktaları da dikkate alarak ifade özgürlüğünün ihlal edildiği iddialarını sonuçlandırmada "üç aşamalı testi" uygulamaktadır. Bu testin, Anayasa Mahkemesinin itiraz ve iptal davalarındaki "norm denetimi" sırasında, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 13. maddesini uygulama yönteminden belirgin bir farkı yoktur.

Birinci aşama: müdahalenin varlığını tespit

Temel hak ve özgürlüklerinin ihlal edildiğini ileri süren başvuru sahipleri, genellikle olayları anlatmakta ve kendilerinden uzmanlık beklenmediği için hukuki nitelendirmelerde hatalar yapmaktadır. Bundan farklı olarak kişiler, herhangi bir hak ihlaline uğramamış olsalar da haklarının ihlal edildiği inancı ile hareket edebilmektedirler. Bu sorunları ortaya koyabilmek adına üç aşamalı testin birinci aşamasını üç alt başlık altında incelemek gerekmektedir:

1. Müdahale, ifade özgürlüğünün hangi kapsamıyla ilişkilidir? Bilindiği gibi ifade özgürlüğü, düşünceye sahip olma, bilgi ve düşüncüyü açıklama ve bilgiye ulaşma özgürlüklerini bünyesinde barındırmaktadır. Bu yönleri ile olayın somutlaştırılması, ihlal tespitini kolaylaştıracaktır.

2. Gerçek anlamda bir müdahale var mıdır? Kişiler, herhangi bir ihlal bulunmasa da haklarının ihlal edildiği düşüncesinde olabilirler. Bu nedenle müdahale oluşturan durumun somutlaştırılması gerekir. İfade özgürlüğüne müdahale edilme biçimleri, özgürlüğün kullanılma şekline göre değişkenlik gösterecektir. Basılmış bir kitabın toplatılması, süreli yayına sansür uygulanması, toplantı ve gösteri talebine olumsuz cevap verilmesi, gösterinin dağıtılması, soruşturma açılması, vb.

3. Müdahalenin yasal zeminde bir dayanağı olmalıdır. İfade özgürlüğünün sınırlandırılması ancak kanunla mümkün olacağından öncelikle müdahalenin yasal karşılığı belirlenecektir (Türk Ceza Kanunu [TCK] ve diğer yasal mevzuattaki düzenlemelere burada vurgu yapılacaktır). Kanunilik; yasa, kanun hükmünde kararname [KHK], tüzük, yönetmelik, yargı içtihadı vb. yazılı veya yazılı olmayan fakat yürürlükte bulunan hükümlerin tamamını kapsamaktadır. Bu hükümlerle ilgili olarak bulunması gereken en önemli özellikler şunlardır:

- a- Herkes tarafından erişilebilir olmalıdır.
- b- Herkes tarafından anlaşılabilir açıklıkta olmalıdır.
- c- Mevcut hükümler, hukukun keyfi kullanımına karşı güvence içermelidir
[Örnek karar: RTBF / Belçika Kararı (Başvuru No. 50084/06)].

İkinci aşama: müdahalenin haklı sebebe dayanması

İfade özgürlüğü, mutlak bir özgürlük değildir ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda yer alan temel hak ve özgürlüklerin sınırlama rejimine tabidir. İfade özgürlüğüne ilişkin Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 26. maddesinin ikinci fıkrasında sınırlama sebeplerine yer verilmiştir. Basın özgürlüğünün sınırlandırılmasında ise kural olarak 28. maddenin dördüncü fıkrası gereğince Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 26 ve 27. madde hükümleri uygulanacaktır. Bundan başka basın özgürlüğünün sınırlandırılmasında 28. maddenin beşinci, yedinci ve dokuzuncu fıkralarında bazı özel sınırlama sebeplerine yer verilmiştir.

Ancak ifade ve basın özgürlüklerine yönelik sınırlamaların da bir sınırının olması gerektiği açıktır. Temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasında Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 13. maddesindeki ölçütler göz önüne alınmak zorundadır. Bu sebeple ifade özgürlüğüne getirilen sınırlandırmaların denetiminin Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 13. maddesinde yer alan meşru amaçlar çerçevesinde ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 26 ve 28. maddeleri kapsamında yapılması gerekmektedir.

AIHS'de düzenlenen meşru amaçlar aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- Ulusal güvenliğin korunması
- Toprak bütünlüğünün korunması
- Kamu emniyetinin korunması
- Düzensizliğin ve / veya suç işlenmesinin önlenmesi
- Sağlığın korunması
- Ahlakın korunması
- Başkalarının şöhretinin veya haklarının korunması
- Gizli olarak elde edilen bilgilerin açıklanmasının önlenmesi
- Yargı organlarının otorite ve tarafsızlığının sürdürülmesi

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda düzenlenen "meşru amaçlar" ile AIHS'de düzenlenen "meşru amaçlar" genel olarak örtüşmektedir.

Ancak "ahlakın korunması" ve "sağlığın korunması" ifadeleri Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda açıkça yer almamaktadır.

"Cumhuriyetin temel nitelikleri ve Devlet'in ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması", "suçluların cezalandırılması", "özel ve aile hayatlarının korunması" ve "kanunun öngördüğü meslek sınırlarının korunması" meşru amaçları da AIHS'de yer almamaktadır. Fakat bu düzenlemelerdeki farklılık yorumla giderilebilir niteliktedir.

Burada önemli olan, meşru amaçların istisnai nitelikte olduğu ve dar yorumlanması gerektiğidir.

Hakaret bağlamında öne çıkan meşru amaçlar konusunda ise "başkalarının haklarının, özellikle kişilik haklarının, özel hayatın gizliliğinin korunması" vurgulanabilir.

MATERYAL NO. 13 TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASI AÇISINDAN ÜÇ AŞAMALI TESTİN UYGULANMASI

Üçüncü aşama: demokratik toplumda gereklilik ve orantılılık

Demokrasiler, temel hak ve özgürlüklerin en geniş ölçüde sağlanıp güvence altına alındığı rejimlerdir. Öze dokunma yasağını ihlal etmeyen müdahaleler yönünden gözetilmesi öngörülen “demokratik toplum düzeninin gerekleri” kavramı, öncelikle ifade özgürlüğü üzerindeki sınırlamaların zorunlu veya istisnai tedbir niteliğinde olmalarını, başvurulabilecek en son çare veya alınabilecek en son önlem olarak kendilerini göstermelerini gerektirmektedir. “Demokratik toplum düzeninin gereklerinden olma”, bir sınırlamanın demokratik bir toplumda zorlayıcı bir toplumsal ihtiyacın karşılanması amacıyla yönelik olmasını ifade etmektedir. Buna göre, sınırlayıcı tedbir, bir toplumsal ihtiyacı karşılamıyorsa veya başvurulabilecek en son çare niteliğinde değilse demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun bir tedbir olarak değerlendirilemez.

Başka bir ifadeyle, yapılan sınırlama, hak ve özgürlüğün özüne dokunarak kullanılmasını engelliyor veya aşırı derecede güçleştiriyorsa, etkisiz hâle getiriyorsa veya ölçülülük ilkesine aykırı olarak sınırlama aracı ile amacı arasındaki denge bozuluyorsa demokratik toplum düzenine aykırı olacaktır.

Ölçülülük denetimi, ulaşılmak istenen amaçtan yola çıkılarak bu amaca ulaşılmak için seçilen aracın denetlenmesidir. Bu sebeple düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğü ile basın özgürlüğü alanında getirilen müdahalelerde, hedeflenen amaca ulaşabilmek için seçilen müdahalenin elverişli, gerekli ve orantılı olup olmadığı değerlendirilmelidir.

Bu bağlamda, demokratik toplumun temellerinden olan ifade özgürlüğünün, sadece olumlu karşılanan veya kimseye saldırgan gelmeyen veya insanların kayıtsız kalabildiği bilgi ve düşünceler değil, devletin veya toplumun bir bölümünü eleştiren, saldırgan gelen, sarsıcı nitelik taşıyan veya rahatsız eden bilgi ve düşünceler için de geçerli olduğu kuşkusuzdur. Çünkü bunlar, demokratik toplum düzeninde geçerli olan çoğulculuğun, hoşgörünün ve açık fikirliliğin gerekleridir.

Orantılılık ve ölçülülük testi yapılırken somut olaya yönelik cevap alınması gereken sorular vardır. Bu sorular, AİHM uygulamaları ile ortaya çıkmıştır:

1. İfadenin içeriğinde şiddet çağrısı, nefret söylemi ve terör propagandası var mı?
2. İfadeyi kullanan kişi kimdir? Kişinin terörle ilgisi, tanınırlık düzeyi, toplumu etkileme gücü vb.
3. İfadede kullanılan araç nedir? Aracın etki ve yayılma niteliği; kitap, dergi, gazete gibi süreli ve süresiz yayınlar veya işitsel ve görsel araçlar...
4. İfadede kullanılan yöntem nedir? Yöntemin etkinliği ve geniş kitlelere ulaşma yeteneği; resim, karikatür, şarkı, slogan, dans, heykel, duruş, hareket vb.
5. İfadenin kullanıldığı yer neresi? Terör eylemlerinin yaygın olduğu veya güvenliğin zayıfladığı noktalarda ortaya konan ifade ile sakin yerlerdeki ifadenin etkisi farklılık göstermektedir.
6. İfade ne zaman kullanılmıştır?

Terör olaylarının etkili olduğu bir dönemde kullanılan ifadeler kamu düzenini daha olumsuz şekilde etkileyebilecektir (zamanın soğutucu etkisi).

Dürüstlüğü ile tanınmış bir bakan, bir kara yolu inşaatı ihalesiyle ilgili bir telefon görüşmesi yapar. Üçüncü bir şahıs, rüşvet bahsinin geçtiği bu telefon konuşmasını kaydeder. Söz konusu kayıt bir gazeteciye verilir.

Gazeteci, görüşme kaydını aldıktan sonra politikacıyı takip ederek özel hayatını izlemeye başlar ve politikacının bir kadınla el ele bir evden çıkarken fotoğrafını çeker. Söz konusu kadın ünlü bir man-kendir. Gazeteci, iş adamıyla ve politikacıyla temas kurmaya çalışır ancak kendisiyle konuşmayı red-dederler. Gazeteci ayrıca söz konusu yol inşaatının ihale duyurusu ile ilgili dokümanları da araştırır, ihale henüz sonuçlanmamıştır.

Gazeteci, telefon görüşmesini ve fotoğrafı günlük bir gazetede "Sahtekâr Politikacı Rüşvet Alıyor" baş-lığı ile yayımlar. Haberde politikacı ile iş adamı arasındaki telefon görüşmesi de anlatılmaktadır. Ayrıca mankenle olan ilişkiye de yer verilir. Aynı haber, görüşmenin tamamı ve fotoğraf ile birlikte, internet sitesinde de yayımlanır.

"SAHTEKÂR POLİTİKACI RÜŞVET ALIYOR

"Hepiniz bakan (...)’yi tanıyorsunuz değil mi? Ne kadar da güvenilir, ailesini seven ve terbiyeli bir insandır. Ne yazık ki gerçek yüzü bu değil. Bakan (...) ile iş adamı (...)’nin arasında geçen bir telefon görüşmesi ga-zetemizin eline geçti. (...) büyük bir inşaat şirketinin sahibidir ve sürekli devletin inşaat işlerinin ihalelerine girmektedir. Sinirli olduğu çok belli olan iş adamı görüşmede, 'İhalenin bana kalacağı sözü verilmişti ama hâlâ olmadı. Bu ihale için size bir sürü para ödedim eğer ihale kısa sürede sonuçlanmazsa eşinizden başka bir kadınla ilişkinizin olduğunu tüm kamuya duyuracağım!' diyor.

Bu bilginin açığa çıkmasıyla birlikte bizim saf ve masum bakanımızın artık bir yalancı ve sahtekâr olarak anılması gerekir. Kayıttan da anlaşıldığı üzere bakan, kişisel çıkarı için, ihalenin bir iş adamına verilmesini sağlamak suretiyle resmî pozisyonunu suistimal etmiştir. Fakat bu sefer iş adamı bakandan akıllı çıkmış ve onun özel hayatını araştırmış. Öyle görünüyor ki bizim güvenilir ve ailesini seven bakanımız uzun bacaklı modellerle kırıstırıyor, son birkaç aydır ünlü manken (...) ile ilişki yaşıyor. Bu ayın başlarında Ankara’da (...) restoranından el ele çıkarken görüldüler ve aynı taksiye bindiler.

Şimdi politikacı sadece itibarını ve siyasi desteğini değil, aynı zamanda çok sevdiği ailesini de kaybedecek. Sahtekâr, yalancı ve sadakatsiz; bakan artık böyle anılmalı."

Politikacı bu haberle özel hayatının ihlal edildiğini iddia eder ve savcılığa şikâyette bulunarak gazete-ciye karşı bir hakaret davası açılmasını talep eder. Ayrıca Sulh Ceza Mahkemesine de haberin tekzip edilmesi talebiyle başvurur. Politikacı aynı zamanda Sulh Ceza Mahkemesinden söz konusu haberin internet ortamından kaldırılmasını da talep eder.

Habere konu manken de kişisel haklarının ihlal edildiğini iddia eder; haberin tekzip edilmesini ve haber ile fotoğrafın internetten kaldırılmasını ve savcılığa şikâyette bulunarak dava açılmasını talep eder.

Bu esnada politikacıya karşı ceza davası başlatılır, fakat dava hâlen derdesttir.

MATERYAL NO. 15 HAKARETTEN SORUMLU TUTULMAMA KOŞULLARI

İfade doğruysa

- Anayasa Mahkemesi, 08/04/2015 tarihli Nihat Özdemir Kararı (Başvuru No. 2013/1997)
- Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 2014/11549 E., 2015/8464 K. sayılı Karar
- *Ristamaki and Korvola – Finlandiya Davası* (Başvuru No. 66456/09)

Siyasi bir söylem (mecliste veya mahkemede söylenmişse veya bu tür süreçlerin bir raporuysa)

- Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 2014/8985 E., 2015/6808 K. sayılı ve 27/05/2015 tarihli Karar
- Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 2014/12667 E., 2015/97028 sayılı 14/09/2015 tarihli Karar
- *Castells – İspanya Davası* (Başvuru No. 11798/85)

Hiciv ise

- Anayasa Mahkemesi, 04/06/2015 tarihli Bekir Coşkun Kararı (Başvuru No. 2014/12151)
- *Feldek – Slovakya Davası* (Başvuru No. 29032/95)
- *Rózycki ve Kuliś – Polonya Davası* (Başvuru No. 27209/03)

Hakaret içeren fikir başka birinin ifadesi ise (ve gazeteci bunu desteklemiyorsa)

- *Jersild – Danimarka Davası* (Başvuru No. 15890/89)

Kamu yararı varsa

- Anayasa Mahkemesi, 30/06/2014 tarihli İlhan Cihaner Kararı (Başvuru No. 2013/5574)
- Anayasa Mahkemesi, 26/02/2015 tarihli Ergün Poyraz Kararı (Başvuru No. 2013/2809)
- Yargıtay 18. Ceza Dairesi, 2015/7864 E. ve 2015/1693 K. sayılı ve 22/05/2015 tarihli Karar
- Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 2014/11586, 2015/8272 sayılı ve 22/06/2015 tarihli Karar
- *Thorgeirson – İzlanda Davası* (Başvuru No. 13778/88)
- *Bladet Tromso – Norveç Davası* (Başvuru No. 21980/93)

Devletin bir kuruluşuna yöneltilmişse

- Anayasa Mahkemesi, 2013/2393 sayılı ve 11/03/2013 tarihli Tuğrul Çulfa Kararı
- Anayasa Mahkemesi, 23/01/2014 tarihli Emin Aydın Kararı (Başvuru No. 2013/2602)
- Yargıtay 4. Ceza Dairesi, 2012/34727 E., 2013/33480 K. sayılı ve 24/12/2013 tarihli Karar
- Yargıtay 18. Ceza Dairesi, 2015/6248 E., 2015/3846 K. sayılı ve 01/07/2015 tarihli Karar
- *Eon – Fransa Davası* (Başvuru No. 26118/10)
- *Otegi Mondragon – İspanya Davası* (Başvuru No. 2034/07)

Değer yargılarını içeren bir fikir açıklamasıysa

- Anayasa Mahkemesi, 16/07/2014 tarihli Nilgün Halloran Kararı (Başvuru No. 2012/1184)
- Yargıtay 18. Ceza Dairesi, 2015/1393 E., 2015/1782 K. sayılı ve 22/05/2015 tarihli Karar
- Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 2014/10209 E., 2015/6715 K. sayılı ve 26/05/2015 tarihli Karar
- Daniştay 13. Dairesinin E. 2006/6232 sayılı Kararı
- *Lingens – Avusturya Davası* (Başvuru No. 9815/82)
- *Feldek – Slovakya Davası* (Başvuru No. 29032/95)

Örnek olay 1

Mağdur, yurt dışındaki bir spor kulübünde futbol oynayan ünlü bir futbolcunun babasıdır. Bunun yanı sıra zaman zaman oğlunun transferleri ile ilgili basına açıklamalarda bulunmuş ve menajeri gibi davranmıştır.

Mağdur, sevgilisi ile Bodrum'da tatil yapmaktayken plajda çekilmiş fotoğrafları gazetede yayımlanmak suretiyle "Genç Sevgilisi ile Yakalandı, Sevgilisi ile ... 'da Tatil Yapan Futbolcunun Babası Bodrum'da Oğluna Nispet Yapıyor" başlığı altında haber yapılmıştır.

Mağdur, özel hayatına ilişkin fotoğraflarının yayımlandığını ve fotoğrafların altındaki yorumlar vasıtasıyla kişilik haklarına saldırıda bulunulduğunu iddia ederek gazetenin sahibi şirket hakkında tazminat davası açmıştır.

Örnek olay 2

Mağdur ve sanık dava tarihinde TBMM'de milletvekilleridir. Sanık, basına verdiği demeçte, mağdur ile ilgili olarak kendisine yöneltilen bir soru üzerine şu ifadeleri kullanmıştır:

"Meclisin yüz karası, ağız bozuk, ağız ishali olmuş, Meclisin dokusunu bozan küfürbaz".

Mağdur, söz konusu ifadelerin kişilik haklarına saldırı niteliğinde olduğunu belirterek tazminat davası açmıştır.

Sanık, savunmasında mağdurun ismini kullanmadığını, ifadelerin genel eleştiri ve düşünce açıklaması niteliğinde olduğunu belirterek davanın reddini istemiştir.

MATERYAL NO. 17 ÖZEL HAYAT VE KAMUYA MAL OLMUŞ KİŞİ KAVRAMLARI

- Von Hannover – Almanya Davası (Başvuru No. 59320/00, 24/06/2004)

15 Aralık 1999 tarihinde, Almanya Federal Anayasa Mahkemesi, Monako Prensesi Caroline hakkında çocuklarıyla birlikte görüntülediği fotoğrafların yayımlanmasını kısıtlayan bir ihtiyati tedbir kararı vermiştir. Mahkeme bu kararını, çocukların özel hayatının gizliliğinin korunması ihtiyacının yetişkinlerinkinden daha fazla olması gerekçesiyle vermiştir. Ancak Alman Mahkemesi, mevcut durumda tartışmasız bir şekilde “kamuya mal olmuş kişi” konumunda olan başvuru sahibinin, resmî görevleri ile ilgili olanlar dışında günlük hayatından kareler gösterse dahi, kamuya açık alanlarda çekilmiş olan fotoğraflarının yayımlanmasına müsamaha göstermek zorunda olduğunu düşünmektedir. Mahkeme bu bağlamda, basın özgürlüğüne ve kamunun, böylesi bir kişinin genel anlamda halka açık yerlerde nasıl davrandığını bilmeye yönelik meşru çıkarına göndermede bulunmuştur.

İfade özgürlüğü her ne kadar fotoğrafların basılmasını kapsayacak şekilde geniş tutulmuşsa da söz konusu fotoğraflar “fikirlere” değil, bir bireyin kişisel ve hatta mahrem “bilgilerini” içeren görüntülerin yayılması ile ilgili olduğu için başkalarının hakları ve itibarı özellikle önem arz etmektedir. Paparazzi fotoğrafları genellikle sürekli taciz ortamında çekilmekte ve söz konusu kişide, özel hayatına müdahale edildiğine hatta kendisine eziyet edildiğine dair güçlü duygular uyandırmaktadır. 8 ve 10. maddeler arasında dengeyi kurmadaki belirleyici faktör, çıkan fotoğraf ve haberlerin kamu çıkarı tartışmalarına ne derecede katkı yaptığıdır. Kamunun, başvuru sahibinin, özel yerlerin dışında görülmesi olsa bile, nerede olduğunu veya özel hayatında genel anlamda nasıl davrandığını bilmekte herhangi bir meşru çıkarı yoktur. Ünlü kişiler dâhil olmak üzere herkesin, özel hayatının korunmasına yönelik “meşru bir beklentisi” vardır. Dolayısıyla 8. madde ihlal edilmiştir.

- Von Hannover – Almanya (No. 2) [BD] (Başvuru No. 40660/08 ve 60641/08, 07/02/2012)

2002 ile 2004 yılları arasında, Alman dergileri “Frau im Spiegel” ve “Frau Aktuell”, başvuru sahibi olan Monako Prensesi Caroline ile kocasının, St. Moritz ve Zürs’te yaptıkları kayak tatillerinde görüntüledikleri bir dizi fotoğrafı yayımlamıştır. “Frau im Spiegel” dergisinde yayımlanan üç fotoğraftan biri, o zaman Monako’nun başında bulunan Prenses Caroline’in babası Prens III. Rainier’in kötü sağlık durumundan bahseden bir yazı ile birlikte yayımlanmıştır (“ilk fotoğraf”). “Frau Aktuell” dergisinde yer alan fotoğraf da neredeyse aynıdır ve benzer bir yazıyla birlikte yayımlanmıştır.

26 Şubat 2008’de, Federal Anayasa Mahkemesi, Federal Yüksek Mahkemesinin, Prenses Caroline’in talebi neticesinde ilk fotoğrafın “Frau im Spiegel” dergisi tarafından daha fazla yayımlanmasını engelleyecek bir ihtiyati tedbir kararı verilmesini reddetme kararını onaylamıştır. Mahkeme bu kararını, söz konusu fotoğrafın bilgi değerinin, fotoğrafa eşlik eden yazı bağlamında değerlendirilmesi gerekçesiyle vermiştir. İkinci fotoğrafla ilgili olarak ise ne fotoğrafın kendisi ne de yayımlanan yazı, genel kamu çıkarı ile veya günümüz toplumu ile ilgili bulunmuştur. Yayımlanan bilgiler tamamen Prenses Caroline’in özel hayatına odaklanmakta ve sadece eğlence amacına hizmet etmektedir. Üçüncü fotoğrafta ise yayımlanan yazı her ne kadar kamu çıkarını ilgilendiren, günümüz toplumuyla ilgili bir olaya göndermede bulunsun da (Monako’daki Gül Balosu), fotoğrafla olay arasında herhangi bir bağ yoktur. Bu fotoğraflar ancak başvuru sahibinin rızası ile basılabilir. Fakat ilk fotoğrafla ilgili olarak; bir taraftan kamu çıkarı tartışmalarına katkıda bulunacak herhangi bir bilgi içermezken diğer taraftan bu durum, fotoğrafa eşlik eden yazı için geçerli değildir. Prens Rainier’i etkileyen hastalık kamuyu ilgilendiren bir mevzudur. Buna göre basının, prensin çocuklarının, aile dayanışmasına yönelik yükümlülükleri ile tatile çıkma isteği gibi özel hayatlarındaki meşru ihtiyaçlarını nasıl bağdaştırdıklarına

dair haber yapma hakkı vardır. Bu açıdan bakıldığında söz konusu fotoğrafın, yazıda anlatılan olayla yeterince yakın bir ilgisi vardır.

Başvuru sahibinin, "Frau Aktuell" dergisine karşı ayrıca talep ettiği ihtiyati tedbir kararı da benzer gerekçelerle 6 Mart 2007 tarihinde Alman Federal Yüksek Mahkemesi tarafından geri çevrilmiştir. Başvuru sahipleri, 8. maddedeki haklarının ihlal edildiği iddiasıyla AİHM'ye başvurmuşlardır.

Alman mahkemelerinin ilk Von Hannover kararından sonraki yaklaşım değişikliğini dikkate alarak ve çakışan çıkarların dengelenmesinde ulusal mahkemelerin elinde bulunan takdir yetkisinin sınırları doğrultusunda, Mahkeme, 8. maddenin ihlal edilmediğine karar vermiştir. Mahkeme, yerel mahkemeler için, 8 ve 10. maddelerde yer alan haklar arasında denge kurarken dikkate alacakları beş kriter belirlemiştir:

(1) Söz konusu bilginin kamu yararı içeren bir tartışmaya katkı sağlayıp sağlamadığı

Dikkate alınması gereken ilk ve asıl kriter, fotoğrafların veya yazıların kamu yararı içeren bir tartışma konusuna olan katkısıdır. Kamu yararı mevzusunun tanımı, davanın koşullarına bağlıdır ve siyasi konular veya suçlarla sınırlı olmayıp spor veya performans sanatçılarıyla ilgili yayınları da içerir.

Alman mahkemelerinin, fotoğrafların bilgi değerini, eşlik eden yazılar ışığında değerlendirmesi, Sözleşme kapsamında eleştirilemez. Fotoğraflarla yazıda anlatılan olay arasında yeteri derecede yakın bir ilişki bulunmuştur.

Bu bağlamda Mahkeme, Alman mahkemelerinin başvuru sahiplerini benzer durumlarda gösteren diğer iki fotoğrafın yayımlanmasını yasaklayan ihtiyati tedbir kararını, sadece eğlence amacıyla yayımlandıkları gerekçesiyle onayladığının altını çizmiştir. Mahkeme, söz konusu fotoğrafların, Prens Rainier'in hastalığı ile ilgili eşlik eden haberin ışığında değerlendirildiğinde, kamu yararını içeren bir konuya, bir nebze de olsa, katkıda bulunduğunu kabul etmiştir.

Başvuru sahiplerinin, medyanın, günümüz toplumunda yer alan her olayı fotoğraflarının basılmasını haklı gösterecek bir bahane olarak kullanacağını öne sürmesi üzerine Mahkeme, gelecekteki yayınların uygunluğuna dair karar vermek gibi bir görevi olmadığını belirtmiştir. Ancak buna karşın, Federal Anayasa Mahkemesinin, herhangi bir haberin, sadece önemli bir kişinin fotoğrafının yayımlanması için bir bahane olarak kullanılması durumunda, kamuoyu oluşturmaya yönelik bir katkının veya medyanın 10. maddeden kaynaklı haklarının geçerli olmasına imkân sağlayacak gerekçenin oluşmayacağına dair yaptığı uyarıyı uygun bulmuştur.

(2) Mahkeme, kamuya mal olmuş kişilerin, özel hayatlarının sıradan bireylerle aynı derecede korunmasını isteme hakları olduğunu iddia edemeyeceklerine dair içtihadını yinelemek suretiyle, ilk başvuru sahibinin Monako Prensiği adına resmî işlevler üstlenip üstlenmediği ve bu işlevleri ne dereceye kadar üstlendiği sorusundan bağımsız olarak, tanınmış kişiler oldukları su götürmez bir gerçek olan başvuru sahiplerinin sıradan özel şahıslar olduklarının iddia edilemeyeceğini öne sürmüştür. Başvuru sahipleri açık ve net bir şekilde kamuya mal olmuş kişilerdir.

MATERYAL NO. 17 ÖZEL HAYAT VE KAMUYA MAL OLMUŞ KİŞİ KAVRAMLARI

(3) İlgili kişinin önceki davranışları

Her ne kadar önceki davranışlar incelenecek olsa da, daha önceki durumlarda basınla iş birliğine gidilmiş olması gerçeği başlı başına, taraflardan birinin söz konusu fotoğrafın yayımlanması karşısında tüm korunmadan mahrum bırakılması için bir argüman olarak kullanılamaz. Ancak Mahkeme, başvuru sahiplerinin, özel hayatlarını sürekli olarak basının müdahalesinden koruma yönünde iddia ettikleri çabalarını dikkate almamıştır.

(4) Yayının içeriği, şekli ve sonuçları

Fotoğrafın veya yazının yayımlanma şekli, söz konusu kişinin burada nasıl temsil edildiği ve haberin yayılma boyutları önemli faktörler olabilir. Eldeki bilgiler doğrultusunda Mahkeme sadece, başvuru sahiplerinin St Moritz'de bir sokağın ortasında görüntülendikleri fotoğrafların başlı başına yasaklanmalarını haklı çıkaracak boyutta rahatsız edici olmadığı ifade etmiştir.

(5) Fotoğrafların çekildiği koşullar

Fotoğrafi çekilen kişinin fotoğrafların çekilmesine ve sonrasında yayımlanmasına izin verip vermemesi veya bunun, bilgileri dışında veya hileyle yapılmış olup olmaması değerlendirilmesi gereken diğer hususlardır. Söz konusu müdahalenin doğası veya ciddiyeti ve ilgili şahıslar açısından sonuçları dikkate alınmalıdır.

Başvuru sahipleri, söz konusu fotoğrafların genel anlamda kendilerinin taciz edilerek çekildiğini iddia etmişler fakat yerel mahkemeler nezdinde olumsuz koşullara dair spesifik bir delil gösterememişlerdir. Bu eksiklik dikkate alındığında ve fotoğrafların çekildiği koşulların değerlendirilmesi açısından Alman içtihadında mevcut bulunan hüküm doğrultusunda, söz konusu faktörün, Mahkeme tarafından daha fazla incelenmesine gerek duyulmamıştır.

- Ojala ve Etukeno Oy – Finlandiya (Başvuru No. 69939/10) ve Ruusunen – Finlandiya Davaları (Başvuru No. 73579/10)

Bu davalarda, yazar ile eski Fin Başbakanı arasında bir ilişkiye değinilen bir otobiyografinin yayıncısı ve yazarı, ceza mahkemeleri tarafından mahkûm edilmişti. Başvurucular mahkûmiyetlerinin ifade özgürlüğü haklarını ihlal ettiğinden şikâyetçiydi.

Mahkeme, her iki davada da Fin mahkemelerinin söz konusu çatışan çıkarlar arasında adil bir denge kurdukları tespitinde bulunarak Sözleşme'nin 10. maddesinin (ifade özgürlüğünün) ihlal edilmediğine karar vermiştir. Mahkeme, özellikle Başbakan'ın halka mal olmuş bir kişi olduğunun ve kitabın kamu yararına hitap eden materyaller içerdiğinin kabul edildiğine ama Başbakan'ın itibarının zarar görüp görmediği değerlendirilirken sadece onun mahrem hayatını ilgilendiren pasajların göz önünde bulundurulduğuna dikkat çekmiştir.

- Hlynsdottir – İzlanda (No. 3) Davası (Başvuru No. 54145/10)

Bu dava, bir gazeteci olan başvurucunun, İzlanda'ya büyük miktarlarda kokain ithal ettiğinden şüphelenilen bir adama karşı devam etmekte olan bir dizi ceza davası üzerine bir yazı yayımlamasının ardından, aleyhine açılmış hakaret davasıyla ilgilidir. Başlangıçta asliye mahkemesi başvurucu lehine

karar vermiş olmasına rağmen Yüksek Mahkeme bu kararı bozmuştur. Yüksek Mahkeme başvuru ve yayıncının davacıya tazminat ödemesine hükmetmiştir.

Mahkeme, Sözleşme'nin 10. maddesinin (ifade özgürlüğünün) ihlal edildiğine karar vermiştir. Mahkeme, İzlanda Yüksek Mahkemesinin gerekçesinin, uyuşturucu ithal ettiğinden şüphelenilen ama sonra bu suçtan beraat eden adamın haklarını ve itibarını korumak şeklindeki meşru amaç açısından ilgili olduğunu kabul etmiştir. Bununla birlikte, Mahkeme, Yüksek Mahkemenin esas aldığı gerekçelerin başvuru hakkına müdahale edilmesinin demokratik bir toplumda gerekli olduğunu göstermek için yeterli olmadığına hükmetmiştir. Özellikle de yazıda davanın derdest olduğunun ve henüz sonuçlanmadığının açıkça belirtildiğine dikkat edilmelidir. Ayrıca, dava konusu olan açıklamada tam olarak iddianamede kullanılmış ifadeler yer verilmiştir ve başvuru hakkının güvenebileceği bir kaynak olmadığını düşünmesi için bir neden yoktur.

MATERYAL NO. 18 OLGULAR VE DEĞER YARGILARI İLE İLGİLİ AİHM KARARLARI

- *Lingens – Avusturya Davası (Başvuru No. 9815/82)*

Olguların varlığı kanıtlanabilir ancak değer yargılarının doğruluğu kanıtlanamaz.

- *De Haes ve Gijssels – Belçika Davası (Başvuru No. 19983/92)*

İfadenin bir değer yargısı olduğu durumlarda, müdahalenin orantılılığı ilgili açıklamanın yeterli bir olgusal temelinin olup olmadığına bağlıdır.

- *Thorgeirson – İzlanda Davası (Başvuru No. 13778/88)*

Her ne kadar ilgili makaleler büyük oranda söylentilere, hikâyelere ve diğerlerinin ifadelerine dayanıyorsa da polis şiddeti gibi çok önemli bir konuyu ele aldıkları için gazeteciler bu ifadelerin olgusal temelini ispat etmek zorunda bırakılmamalıdır.

- Tolstoy Miloslavski – Birleşik Krallık Davası (Başvuru No. 18139/91)

Hakareten meydana gelen zararlar için öngörülen tazminat miktarıyla itibara verilen zarar arasında makul bir orantı olmalıdır. Somut olayda, İngiltere'de hakaret için verilen en yüksek tazminat miktarının üç katı kadar bir tazminata hükmedilmiştir. Hükmedilen tazminatın miktarı, etkili ve uygun başvuru mekanizmalarının bulunmamasıyla birlikte değerlendirildiğinde, ifade özgürlüğünün ihlaline yol açmıştır.

- MGN Limited – Birleşik Krallık Davası (Başvuru No. 39401/04)

Avukatlar için öngörülen başarı primlerinin ilgili basın kuruluşlarının kapanmasına yol açacak kadar yüksek olması durumunda, ifade özgürlüğünün ihlali oluşur.

- Brasilier – Fransa Davası (Başvuru No. 71343/01)

Konunun kamuyu ilgilendirmekteki ciddiyeti dikkate alındığında çok sembolik tazminat miktarları dahi caydırıcı etki oluşturacağı için ifade özgürlüğünün ihlaline neden olur.

- Paturel – Fransa Davası (Başvuru No. 54968/00)

Ayrıca bazı durumlarda, başka yaptırımlarla birleştiğinde (Örneğin, iki gazetede düzeltme ve özür yazılarının yayımlanması gibi.) çok düşük tazminat miktarları bile ifade özgürlüğüne yönelik orantısız bir müdahaleye yol açabilir.

MATERYAL NO. 20 NEFRET SÖYLEMİ ≠ HAKARET

Nefret söylemi çok daha geniş bir kavramdır. Nefretin alenen ifade edilmesi, sıklıkla nefret söylemi şeklinde adlandırılan kavram, nefret suçlarına neden olacak ortamlar yaratabildiği ve geniş çaplı çatışmalar doğurabildiği için ciddi kaygılara neden olabilmektedir. Ön yargıya dayalı bir saikle gerçekleştirilmiş cezai bir eylem olup ırk, din, renk, cinsiyet vs. dolayısıyla bir gruba yöneliktir.

Norwood – Birleşik Krallık Davası'na dayalı olarak eğitimciler katılımcılara Sözleşme'nin 17. maddesinin uygulanabilirlik sorununu açıklar. Bu maddenin genel amacı, totaliter hedefleri olan birey veya grupların Sözleşme'nin ileri sürdüğü ilkeleri kendi menfaatleri doğrultusunda istismar etmelerini önlemektir. Sözleşme'deki hiçbir hüküm, bir devlete, topluluğa veya kişiye, Sözleşme'de tanınan hak ve özgürlüklerin yok edilmesi veya bunların Sözleşme'de öngörülmüş olandan daha geniş ölçüde sınırlandırılmalarını amaçlayan bir etkinliğe girişme veya eylemde bulunma hakkı verdiği biçiminde yorumlanamaz. Başvurucunun Sözleşme ihlalinin şikâyetçi olduğu durumlarda başvurucunun kendi eylemleri de Sözleşme amaçlarına aykırı ise Mahkeme bu maddeyi uygulayacaktır. Mahkeme içtihadında istisnai olarak uygulanan bu madde, genellikle başvurucunun nefret söylemi içeren ifadelerine ilişkin davalarda uygulanma alanı bulmaktadır.

Nefret suçunun uluslararası alanda ortaya çıkmış ve kabul gören tanımlarından biri, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) tarafından yapılan tanımdır. Bu tanıma göre nefret suçları, "mağdurun, mülkün veya işlenen suçun hedefinin gerçek yahut hissedilen ırk, etnik, ulusal köken, dil, renk, din, cinsiyet, yaş, zihinsel veya fiziksel engelli, cinsel yönelim veya diğer benzer faktörlere dayalı olarak benzer özellikler taşıyan bir gruba gerçek veya öyle algılanan bağlantısı, ilgisi, bağlılığı, desteği yahut üyeliği nedeniyle seçildiği kişilere veya mala karşı işlenen her türlü suç"tur.

Ayrıca:

- Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından kabul edilen 1997 tarihli ve R (97) 20 sayılı Tavsiye Kararı'nda "ırkçı nefreti, yabancı düşmanlığını, Yahudi düşmanlığını veya hoşgörüsüzlüğe dayalı diğer her türlü nefret biçimini yayan, kışkırtan, teşvik eden veya meşrulaştıran her türlü ifade biçimi" olarak tanımlanmıştır.
- İrkçılık ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonu (ECRI) da ırkçı söylem olarak nitelendirilebilecek, özellikle de ırk, din, dil, renk, uyruk veya ulusal yahut etnik kökene dayalı ayrımcılık, nefret ve şiddete kasıtlı ve alenen tahrik eyleminin yasalarca suç sayılması gerektiği yönünde tavsiyede bulunmuştur: "İrkçılığa ve ırk ayrımcılığına karşı mücadeleye dair ulusal mevzuat"a ilişkin İrkçılık ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonunun 7 sayılı Genel Politika Tavsiyesi, 13 Aralık 2002.
- "Din temeli çerçevesinde kişilere yönelik küfür, dinî aşağılamalar ve nefret söylemi"ne ilişkin Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisinin 1805 (2007) sayılı Tavsiye Kararı, 29 Haziran 2007.
- Venedik Komisyonu Çalışma No. 406/2006 "İfade özgürlüğü ve din özgürlüğü arasındaki ilişkiye dair rapor: küfrün, dinî hakaretin ve dinî nefrete kışkırtmanın kovuşturulması ve düzenlenmesi konusu", doc. CDL-AD(2008)026, 23 Ekim 2008.

Mahkememizde görülmekte bulunan tazminat davasının yapılan açık yargılamasının sonunda, GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

Davacı vekili, 27.11.2012 tarihli dilekçesinde davalı tarafından 15.06.2011 tarihinde yapılan basın açıklamasında müvekkiline hakaret edildiğini, söz konusu açıklamaların ... [ilçesi] yazılı ve görsel basınında yayımlandığını, çok geniş kitlelere ulaştığını, müvekkilinin büyük kitleler önünde mağdur duruma düştüğünü, ... [ilçesi] ... Sulh Ceza Mahkemesinin 2011/... Esas 2012/... Karar sayılı ilamı ile davalı hakkında hakaret suçundan mahkûmiyet kararı verildiğini, haksız ithamlar karşısında ... [ilçesi] Belediye Başkanı olan müvekkilinin büyük üzüntü yaşadığını belirterek davacı için 10.000 TL manevi tazminatın davalıdan tahsili ile davacıya ödenmesini talep etmiştir.

CEVAP: Davalı, mahkememize sunduğu 27.12.2012 tarihli cevap dilekçesinde bildirdiği nedenlerle davanın reddini istemiştir.

DELİLLER: ... [ilçesi] ... Sulh Ceza Mahkemesinin 2012/... ve 2012/... Esas sayılı dosyası, ekonomik sosyal durum araştırması ve tüm dosya kapsamı

GEREKÇE: Dava, manevi tazminat talebine ilişkindir.

Yapılan yargılama sonucunda toplanan delillerden, davalının, ... Gazetesi'nde 15.06.2011 tarihli 185 sayılı nüshasının 1 ve 7. sayfasında yaptığı basın açıklamasında "...'ın işi bundan sonra zor olacaktır. Artık eskisi kadar kolay yalan söyleyemeyecek, halkımızı eskisi kadar kolay aldatamayacaktır." sözleriyle basın yoluyla hakaret ettiği, davacının şikâyeti üzerine ... [ilçesi] ... Sulh Ceza Mahkemesinin 2011/... Esas sayılı dosyasında kamu davası açıldığı, yapılan yargılama sonucunda sanığın mahkûmiyetine karar verildiği ve kararın kesinleştiği, bu şekilde basın yoluyla hakaret etmek suretiyle davacının şeref ve saygınlığına saldırıda bulunduğu anlaşılmakla tarafların ekonomik ve sosyal durumu, kişilik haklarına saldırıda kullanılan ifadeler ve taraflar arasında yaşanan olaylar dikkate alınarak davacı yararına takdiren 5.000 TL manevi tazminat takdirine karar verilmiş ve aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur.

H Ü K Ü M : Yukarıda açıklanan nedenlerle:

- 1- Davacının davasının KISMEN KABULÜ ile 5.000 TL manevi tazminat alacağına 15.06.2011 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan alınarak davacıya ÖDENMESİNE,
- 2- Fazlaya ilişkin talebin REDDİNE,
- 3- Harçlar tarifesi uyarınca alınması gerekli 341,55.- TL harçtan peşin olarak alınan 148,50.- TL harcın mahsubu ile bakiye 193,05- TL harcın davalıdan tahsili ile HAZİNEYE ÖDENMESİNE,
- 4- Davacı kendisini vekil ile temsil ettirdiğinden hüküm tarihinde yürürlükte bulunan AAÜT'ye göre kabul edilen manevi tazminat miktarı üzerinden belirlenen 600,00.- TL vekâlet ücretinin davalıdan alınarak davacıya ÖDENMESİNE,

MATERYAL NO.21 EKSİK GEREKÇELİ KARAR ÖRNEĞİ

5- Talep edilen miktar üzerinden reddedilen miktar yönünden Davalı ... kendisini vekil ile temsil ettirdiğinden hüküm tarihinde yürürlükte bulunan AAÜT'ye göre reddedilen manevi tazminat miktarı üzerinden belirlenen 600,00.- TL vekâlet ücretinin davacıdan alınarak adı geçen davalıya ÖDENMESİNE,

6- Davacı tarafından yapılan toplam 60,45- TL (21,15- TL başvurma harcı, 3,30- TL vekâlet harcı, 28,00.- TL tebligat ve 8-TL posta ücreti) yargılama giderinden kabul ve red oranlarına göre 30,22- TL miktarının davacı üzerinde bırakılmasına, 30,23- TL'sinin ve peşin harç olarak yatırılan 148,50- TL olmak üzere toplam 178,73- TL'nin davalıdan tahsili ile davacıya ÖDENMESİNE,

Dair, davacı vekili ve davalı vekilinin yüzüne karşı, kararın tebliği tarihinden itibaren 15 gün içinde Yargıtaya temyiz yolu açık olmak üzere verilen karar açıkça okunup usulen anlatıldı. 10/12/2013

T.C.
YARGITAY
4. Hukuk Dairesi

ESAS NO : 2013/13737
KARAR NO : 2014/8708
YARGITAY İLAMI

MAHKEMESİ : ...
TARİHİ : 28/05/2013
NUMARASI : ...
DAVACI : ... vekili Avukat ...
DAVALI : 1- ... 2-... Basın Yayın AŞ 3-... yardımcı vekili Avukat ...

Davacı ... vekili Avukat ... tarafından, davalılar ... vd. aleyhine 05/09/2011 tarihinde verilen dilekçe ile manevi tazminat istenmesi üzerine mahkemece yapılan yargılama sonunda; davanın kısmen kabulüne dair verilen 28/05/2013 tarihli kararın Yargıtayca incelenmesi davalılar vekili tarafından süresi içinde istenilmekle temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten sonra tetkik hâkimi tarafından hazırlanan rapor ile dosya içerisindeki kâğıtlar incelenerek gereği görüşüldü.

Dava, basın yolu ile kişilik haklarına saldırı nedeniyle uğranılan manevi zararın ödetilmesi istemine ilişkindir. Mahkemece, davanın kısmen kabulüne karar verilmiş; hüküm, davalılar tarafından temyiz edilmiştir.

Davacı, on yıldan fazla bir zamandır ... Sanayi Odası başkanlığını yaptığını, ... tarihli seçimlerde milletvekili adayı olduğunu ve ... dönem milletvekili olarak seçildiğini, adaylık süreci ve sonrasında, davalılardan ... tarafından ... Gazetesi'nde yazılan yazılar ile kendisine hakarete bulunduğu ve kişilik haklarının saldırıya uğradığını belirterek manevi tazminat istemiştir.

Davalılar, davanın reddedilmesi gerektiğini savunmuştur.

Uyuşmazlık, siyasi bir kişi olan davacı hakkında, "Zübük", "Özgümüş'ten Zübük Davası", "Özgümüş Zübükte İsrarlı", "Zübük'ün Havası Söndü" başlıkları ile yazılan köşe yazılarının ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği noktasında toplanmaktadır.

Tarafı olduğumuz Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. maddesinde ifade özgürlüğü;

"1. Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ulusal sınırlarla kısıtlanmaksızın, bir görüşe sahip olma, haber ve düşünceleri elde etme ve bunları yayma özgürlüğünü de içerir. Bu madde Devletin, radyo yayıncılığını, televizyon ve sinema işletmeciliğini izne bağlamasına engel değildir.

2. Bu özgürlükleri kullanırken ödev ve sorumluluk içinde hareket edilmesi gerektiğinden, ulusal güvenlik, ülke bütünlüğü veya kamu güvenliği, suçun veya düzensizliğin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlakın korunması, başkalarının şeref ve haklarının korunması, gizli bilgilerin açığa vurulmasının önlenmesi, yargı organının otorite ve tarafsızlığının korunması amacıyla, demokratik bir toplumda

MATERYAL NO.22 İYİ GEREKÇELİ KARAR ÖRNEĞİ

gerekli bulunan ve hukukun öngördüğü formalitelere, şartlara, yasaklara ve yaptırımlara tabi tutulabilir.” şeklinde tanımlanmıştır.

Liegens v. Avusturya, Feldek v. Slovakya, Oberschlick v. Avusturya Davalarında siyasi kişilere yönelik kullanılan ifadeleri değerlendiren Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi;

Liegens v. Avusturya (Başvuru No. 9815/82) Davası'nda;

Eski başbakan ... ile seçimlerden birinci çıkan siyasi parti başkanı arasında birtakım olayların yaşandığı, basına yansıyan bir kısım açıklamaların bulunduğu ayrıca 2. Dünya Savaşı sırasında Rusya'daki Alman hattının ötesine geçerek sivilleri katlettiği iddia olunan ilk SS Tugayında görev yapmakla suçlanan liberal parti başkanı ... ile koalisyon kurulması tartışmalarının yaşandığı bir sırada, gazeteci olan Liegens, “Profil” adlı Viyana dergisinde yayımlanan iki ayrı yazısında; o tarihte federal hükümetin başbakanına yönelik olarak “en adi fırsatçılık (adi oportünizm)”, “ahlak dışılık” ve “şerefsizlik” biçiminde ifadeler kullanmıştır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi; “... Sözleşme'nin 10 (1). fıkrasında güvence altına alınan ifade özgürlüğünün, demokratik toplumun ana temellerinden birini ve yine bu toplumun gelişmesi ve her bireyin kendini geliştirmesi için esaslı şartlarından birini oluşturduğunu hatırlatarak ifade özgürlüğünün, Sözleşme'nin 10 (2). fıkrasının sınırları içinde, sadece lehte olan veya muhalif sayılmayan veya ilgilenmeye değmez görülen ‘haber’ veya ‘fikirler’ için değil, ama aynı zamanda muhalif olan, çarpıcı gelen veya rahatsız eden haberler veya fikirler için de uygulandığını; bunun, çoğulculuğun, hoşgörünün ve açık fikirliliğin gerekleri olduğu, bunlar olmaksızın ‘demokratik toplum’ olamayacağı (bk. *Handyside Kararı*, parag. 49),

Bir siyasetçiye yönelik eleştirilerin kabul edilebilir sınırları, özel bir şahsa yönelik eleştiri sınırına göre daha geniştir. Bir siyasetçi, özel şahıstan farklı olarak, her sözünü ve eylemini bilerek ve kaçınılmaz bir biçimde, gazetecilerin ve halkın yakın denetimine açar; bu nedenle daha geniş bir hoşgörü göstermek zorundadır. Hiç kuşku yok ki Sözleşme'nin 10 (2). fıkrası, başkalarının, yani bütün bireylerin itibarının korunmasına imkân verir; bu koruma, siyasetçileri şahsi sıfatları dışında hareket ettikleri zaman da içine alır. Ancak bu gibi durumlarda söz konusu korumanın gerekleri, siyasi meseleleri açık biçimde tartışmanın yararıyla bağlantılı olarak tartılmalıdır.” gerekçesiyle kullanılan sözlerin ifade özgürlüğü kapsamında kaldığına karar vermiştir.

Feldek v. Slovakya (Başvuru No. 29032/95) Davası'nda;

...in bakan olmasından hemen sonra hakkında Nazi ordusunda SS birliklerinin üyesi olduğu konusunda makaleler yayımlanmış, “Faşist Geçmişli Bir Bakan Olmadan Daha Güzel Bir Slovakya Fotoğrafı” başlıklı makale kaleme alınmıştır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, başvuranın açıklamalarının, tartışılmasında kamu yararı bulunan siyasi bir konuyla ve Slovakya'nın tarihiyle ilgili olduğunu ve Slovakya'nın gelecekteki demokratik gelişimini etkileyebileceği, açıklamanın kaynak içermemekle birlikte daha önce basında yer alan birtakım gerçeklere dayandığı, özgür siyasi tartışmanın teşvik edilmesinin demokratik bir toplumun niteliği olduğunu belirleyip kendisini gerek basın gerek kamunun yakın denetimine açmış olan politikacıların kendilerine karşı yapılan eleştirilerde diğer bireylere nazaran daha fazla hoşgörü göstermesi gerektiğini, vurgulayarak söz konusu makalenin ifade özgürlüğü kapsamında kaldığına karar vermiştir.

Oberschlick v. Avusturya (Başvuru No. 20834/92) Davası'nda;

Viyana'da yayımlanan "Forum" dergisinin editörü ve aynı zamanda gazeteci olan Oberschlick, Avusturya Liberal Demokrat Parti Genel Sekreteri'nin seçim konuşmaları sırasında "göçmen ailelerine yapılan aile yardımının yarıya indirilmesi gerektiğini" savunması üzerine konuşmayı ayrımcılığı ve suça teşviki savunma şeklinde nitelendirmiş, ayrıca bu siyasi lideri, Nazi düşüncelerini savunmakla suçlamış, başka kişilerle birlikte söz konusu siyasi lider hakkında koalisyon ortağı partinin genel sekreterine suç isnadında bulunarak bunu dergide yayımlamıştır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi; politikacının itibarının korunması ihtiyacının, siyasi konuların özgürce tartışılmasının sağlayacağı yararlar dengelenmek zorunda olduğuna işaret ederek, hoş görülebilir eleştiri sınırının bir politikacı söz konusu olduğunda, sade vatandaşa oranla daha geniş olduğunu, siyasetçilerin özellikle kamuya yaptıkları beyanları, şüpheli ve tartışmaya sebebiyet veren eleştiriler içerdiğinde daha geniş bir hoşgörü ortaya koymaları gerektiğini açıklayarak dergi yayınının ifade özgürlüğü kapsamında kaldığına karar vermiştir.

Davaya konu olaya gelince; ... seçimleri için davacının ...'den adaylık sürecinin yaşandığı bir dönemde, davalı, başlık ve içeriğinde zübük kelimesinin kullanıldığı birden fazla köşe yazısını kaleme almış; bu yazılarında "...'nin çakma ikinci sıra adayı ...", "namıdiğer ...'nin zübüğü", "süt dökmüş kedi" gibi ifadelerle yer vermiştir.

Mahkeme, belirtilen bu ifadelerin Basın Yasası'nın tanıdığı özgürlük sınırlarını aştığını, zübük kelimesinin toplumca bilindiği belirtilen anlamından hareketle, bu nitelendirmenin eleştiri kapsamı dışında kaldığını belirterek tazminata hükmetmiştir.

Davaya konu edilen köşe yazılarında; davacının siyasi tavrı ve adaylık sürecindeki tutum ve açıklamaları eleştirilerek davacının aday olarak gösterilmesinin ...'ye olumsuz yönde geri dönüşü olacağı şeklinde düşünce açıklamasında bulunulmuştur. Köşe yazılarının bütünü, yazıldığı zaman dilimi, hakkında konuşulan kişinin siyasi bir kişi olması ile yukarıda açıklanan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. maddesi ve bunun uygulamasına yönelik Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararları gözetildiğinde açıklamaların ifade özgürlüğü kapsamında kaldığının ve "zübük" sözcüğünün de değer yargısı olduğunun kabulü gerekmektedir.

Şu hâlde, açıklanan nedenlerle davanın tümünden reddine karar verilmesi gerekirken yazılı biçimde kısmen kabul kararı verilmiş olması doğru değildir. Bu nedenle karar bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ: Temyiz edilen kararın yukarıda gösterilen nedenlerle BOZULMASINA, bozma nedenine göre davalıların diğer temyiz itirazlarının şimdilik incelenmesine yer olmadığına ve peşin alınan harcın istek hâlinde geri verilmesine 27/05/2014 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.

MATERYAL NO. 23 GEREKÇELİ KARAR YAZMA ÇALIŞMASI İÇİN MAHKEME KARAR ÖRNEKLERİ

Açıklama ve soru

Aşağıdaki mahkeme karar veya kararlarının gerekçeli karar ve hüküm kısımları çıkarılmıştır. Bu kararların olgular kısmını dikkatlice okuduktan sonra gerekçeli karar taslağının hazırlanmasını ve hükmün kurulmasını gruptakilerle birlikte tartışıp vardığınız sonuçların ana hatlarını katılımcılarla paylaşınız.

Örnek mahkeme kararı

Ulusal çapta yayın yapan ... gazetesi ile ... Kulübü Başkanı olan davacı hakkında;

1- 14/08/2012 tarihli 1263 sayılı nüshasının 1. sayfasında "Başkan Transferde" ana başlığı altında alt başlık olarak da "... Başkanı ... , Bodrum'da yatta böyle yakalandı", "Eşi Bodrum'daydı", "Kucağında taşıdı" şeklinde,

2- Gazetenin eki ... Magazin'in 14/08/2012 tarihli 1263 sayılı nüshasının 1. sayfasında, "Orman Yangını" ana başlığı altında alt başlık olarak da "... Başkanı ... , Bodrum tatilinde süper lüks bir yatta genç bir kadınla sarmaş dolaş görüntüleri. Onun samimi arkadaşlığı kare kare objektiflere yansırken başkanın eşi ...'nun da aynı saatlerde Bodrum'da tatilde olduğu öğrenildi", "Kucağında tekne turu attırdı", "Başkan bir koyda eşi diğerinde" ve 2. sayfasında, "Başkan'ın Tatil Oyunları" ana başlığı altında alt başlık olarak da "Teknede eğlenceli oyun"(...) ... gönül eğlendirirken eşi ... hanımın da Bodrum'da tatilde olduğu öğrenildi" şeklinde,

3- 15/08/2012 tarihli 1264 sayılı nüshasının 1. sayfasında, "Önce Teknede Sonra Uçakta", "2 Yıllık Yeğen" ana başlığı altında alt başlık olarak da "... Başkanı ...'nun arkadaşımın yeğeni dediği kadın aslında 2 yıllık sevgilisi", "İsmi ..." şeklinde,

4- Gazetenin eki ... Magazin'in 15/08/2012 tarihli 1264 sayılı nüshasının 1. sayfasında, "Yasak Aşkın Şifresi" ana başlığı altında alt başlık olarak da "Twitter'dan bir açıklama yaptı", "... gidince bahar geldi", "Denizde havada hep birlikteler"; 2. sayfasında "Yeğen İki Yıllık Çıktı" ana başlığı altında alt başlık olarak da "Aynı uçakla İstanbul'a döndüler" şeklinde,

5- Gazetenin internet sitesi olan www.(...).com internet sitesinde 14/08/2012 tarihinde yayımlanan "Orman Yangını" ana başlığı altında alt başlık olarak da "Kucağında tekne turu attırdı" şeklinde ve 15/08/2012 tarihinde yayımlanan "Yasak Aşkın Şifresi" ana başlığı altında alt başlık olarak da "Aynı uçakla İstanbul'a döndüler", "... gidince bahar geldi", "Denizde havada hep birlikteler", "Kendi cevap vermedi araya onlarca ünlü isim soktu", "Soruyoruz hangi arkadaşının yeğeni", "Uçakta başka ... yoktu" şeklinde haberlere, ifadelere, fotoğraflara ve yorumlara yer verilmiş; "Yılın magazin bombası! Genç bir kadınla yakalandı, ...'yla evli ve iki çocuk babası, konuyla ilgili baskı saatine kadar bir açıklama yapmadı." şeklinde başlık ve içeriklerle haber yapılmıştır.

... vekili 100.000 TL manevi tazminat talep etmiştir. Bunun öncesinde bu haberler ihtiyati tedbir yoluyla durdurulmuştur.

Davalı gazete vekili ise davacının tanınmış bir iş adamı olmasının yanı sıra basının gündeminde olan bir kişi olduğunu, haberlerin Bodrum'da herkesin görebileceği bir şekilde yatta bir kadınla yaklaş-

ması sırasında çekilen görüntülerden ibaret olduğunu, konu ile ilgili olarak davacı telefonla aranmış ve sekreteryasına not bırakılmış ise de gazete ile muhatap olmadığı gibi araya hatırlı tanıdıklarını sokarak dava konusu yayını engellemeye çalıştığını, davacının yeğeni dediği kişiyle iki yıldır birlikte olduğu, aynı günün akşamı THY ile Bodrum'dan İstanbul'a birlikte döndüklerinin kamuya duyurulduğunu, haberin magazin haberi olduğunda tereddüt bulunmadığını, davacının klüp başkanı olduğu, tanınmış bir iş adamı, eşi ...'nın Türkiye'nin tanınmış firmalarından ...'un yönetim kurulu üyesi olduğunu, evli ve iki çocuk babası olmasına rağmen toplumun kendisine verdiği önemi veya değer yargılarını yadsıyan bir davranış içine girdiğini, fotoğrafların eşi ve ailesiyle kapalı kapılar ardında mahrem anlarına ilişkin olmadığını, davacının duyduğunu iddia ettiği manevi üzüntüsünün müsebbibinin dava konusu haber değil kendisinin kusurlu davranışları olduğunu, davacının manevi zararı ile dava konusu haber arasında illiyet bağının kurulamayacağını, davacı tarafça açılan bu davanın tamamen haksız ve kötü niyetli olmakla birlikte tazminata konu olabileceği kabul edilse dahi davacı tarafça talep edilen miktarın fahiş olduğunu belirterek, tedbirin kaldırılması ile davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

MATERYAL NO.24 EĞİTİM SONRASI DEĞERLENDİRME FORMU

TÜRK YARGISININ İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ KONUSUNDA KAPASİTESİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ
AVRUPA BİRLİĞİ - AVRUPA KONSEYİ ORTAK PROJESİ

STRENGTHENING THE CAPACITY OF THE TURKISH JUDICIARY ON FREEDOM OF EXPRESSION
EUROPEAN UNION – COUNCIL OF EUROPE JOINT PROJECT

1.Tarih GG AA YYYY

2. Eğitim Grubu

3. Cinsiyetiniz?

Kadın

Erkek

4. Mesleğiniz?

Hâkim

Savcı

5. Yaş Grubu

40 yaşından genç

40 yaş ve üzeri

6. Lütfen aşağıdaki önermeleri eğitim hakkındaki beklentilerinize göre değerlendiriniz. (1= Kesinlikle katılmıyorum, 5= Kesinlikle katılıyorum)

	1	2	3	4	5
İfade ve medya özgürlüğünün önemi hakkındaki farkındalığının derecesi artmıştır.					
İfade ve medya özgürlüğünün önemi hakkındaki bilgi düzeyim artmıştır.					
Eğitimler sırasında ifade özgürlüğü ile doğrudan ilgili bulunan Türk mevzuatı Avrupa İnsan Hakları Standartları uyarınca etkili olarak ve yeterli düzeyde yorumlanmıştır.					
Eğitimler sırasında ifade özgürlüğü ile dolaylı ilgili bulunan Türk mevzuatı Avrupa İnsan Hakları Standartları uyarınca etkili olarak ve yeterli düzeyde yorumlanmıştır.					
Eğitimlerin de etkisiyle ifade özgürlüğü alanında AİHS ve AİHM içtihadını daha etkin olarak tatbik edebileceğime inanıyorum.					
Eğitimler İnsan Haklarına ilişkin yasama organınca onaylanmış uluslararası sözleşmelerin iç hukuktaki yerini ve önemini kavramama yardımcı oldular.					
Eğitimler terör ve hakaret davalarında AİHS 10. maddesine ilişkin AİHM tarafından belirlenen ilke ve standartları içselleştirerek kararlara yansıtma konusunda etkilidirler.					
Eğitimler Türk hukukunda ifade özgürlüğüne dair mevzuatı ve Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Danıştay dâhil olmak üzere Türkiye'deki yüksek mahkemelerin ifade özgürlüğü ile ilgili içtihatlarını yorumlama ve uygun bir şekilde uygulama konusunda yol gösterdi.					
Eğitimler sırasında soruşturma ve yargılama yaparken ifade özgürlüğünün müdahale edilemeyecek alt sınırını gözetmem konusuna etkili olarak yeterli derecede değinildi.					
Eğitimler soruşturma ve yargılama sürecinde ifade özgürlüğü ile diğer haklar arasında makul bir denge kurma konusunda etkili ve yeterli derecede değinildi.					
Eğitimler ifade özgürlüğü bağlamında şiddete teşvik, nefret söylemi, terör propagandası ile şok eden kırıcı sözler ve eylemlerle ilgili AİHM standartlarına dayalı ortak bir yaklaşım oluşturması konusunda etkili ve yeterlidir.					
Eğitimler soruşturma ve yargılama sürecinde AİHM'de görülen örnek dava uygulamalarını gözetebilmem konusunda yol göstericidir.					
Eğitimler ifade özgürlüğünün sınırlandırılmasında üç aşamalı testi uygulamasını öğretme konusunda etkili ve yeterlidir.					
Eğitimler soruşturma ve yargılama sürecinde AİHM'de görülen örnek dava uygulamalarını gözetebilmem konusunda yol göstericidir.					
Eğitimler ifade özgürlüğünün sınırlandırılmasında üç aşamalı testi uygulamasını öğretme konusunda etkili ve yeterlidir, üç aşamalı testin AİHM kararlarındaki prensiplere uygunluğunu test edebilirim.					

Lütfen aşağıdaki önermeleri eğitim hakkındaki beklentilerinize göre değerlendiriniz. (1= Kesinlikle katılmıyorum, 5= Kesinlikle katılıyorum)

	1	2	3	4	5
Eğitimlerde ifade özgürlüğün asıl, sınırlamanın ise istisna olduğu yaklaşımı vurgulanmıştır.					
Türkiye'nin AİHM nezdindeki ihlal kararlarının çokluğuna uygulamadan kaynaklanan eksiklerin boyutlarına eğitimler sırasında etkili ve yeterli şekilde değinilmiştir.					
Hakarete orantılılık ilkesini uygulayabilirim.					
Hakaret suç olmaktan çıkarılmalıdır.					
Somut bir davada ifade özgürlüğüne müdahaleyi yerinde bulduğum bir kararın bu hakkın kullanımında genel üzerinde caydırıcı etkisini her zaman göz önünde bulundururum.					
Eğitim dinamik ve interaktif olarak gerçekleşmiştir.					
Eğitim programları yargı görevine özgü açıklık, yetkinlik ve tarafsızlık koşullarını karşılamaktadır.					
Eğiticilerin (kolaylaştırıcıların) konuya ilişkin bilgileri yeterli düzeydedir.					
Eğiticilerin (kolaylaştırıcıların) konuya ilişkin açıklama becerileri yeterli düzeydedir.					
Eğitim süresi etkili öğrenim için yeterlidir.					
Kolaylaştırıcı yaşam deneyimi ve bilgilerini eğitimin bir parçası olarak kullanmıştır.					
Eğitim sırasında yeni edindiğim bilgiyi geçmiş deneyimlerimle ilişkilendirebildim.					
Sadece eğiticilerden (kolaylaştırıcılardan) değil, diğer katılımcılardan da öğrendim.					
Eğitim sırasındaki sunduğum fikir ve ifadelerin aleyhimde kullanılmayacağından eminim.					
Eğitim sırasında zaman zaman kafam karışmasına rağmen kolaylaştırıcılar bu karışıklığı kolaylıkla giderdi.					
Kolaylaştırıcılar eğitim sırasında zamanı çok iyi kullandılar.					
Eğiticiler (kolaylaştırıcılar) tüm eğitim konularını çok açık ve kolay anlaşılabilir bir şekilde ifade ettiler.					
Hazırlanan eğitim materyali yeterli ve etkiliydi.					
Seçilen içerik eğitim konusundaki beklentilerime uygundu.					
Kullanılan tüm eğitim yöntemleri etkiliydi.					
Eğitim dikkatle ve etkin olarak planlanmıştı.					

Lütfen aşağıdaki önermeleri eğitim hakkındaki beklentilerinize göre değerlendiriniz. (1= Kesinlikle katılmıyorum, 5= Kesinlikle katılıyorum)

	1	2	3	4	5
Eğiticilerin (kolaylaştırıcıların) yönlendirmeleri çok açık ve netti.					
Kolaylaştırıcılar beni düşünme, keşfetme, yaratıcı olma ve ortak üretime katılma becerilerimi kullanmaya yönlendirdiler.					
Eğitimler sırasında ön yargılarımı sorguladım.					
Kolaylaştırıcılar zaman zaman diğer katılımcıların dirençleriyle karşılaşırsalar da bunu bilgileriyle ikna edici bir şekilde ortak bir zemin buldular.					
Kolaylaştırıcılar eğitimler sırasındaki tartışmaları kolaylıkla yöneterek sonlandırdılar.					
Kolaylaştırıcılar katılımcılar tarafından sorulan soruları kolaylıkla anladı ve etkili ve yeterli olarak cevaplandırdı.					
Kolaylaştırıcılar katılımcıları birbirlerine doğrudan hitap etmeleri konusunda teşvik etti.					
Kolaylaştırıcıların empati yeteneği yüksekti.					
Kolaylaştırıcılar sınıfın motivasyonunu sürekli olarak yüksek tuttu.					
Kolaylaştırıcılar katılımcıların her yorumuna cevap vermeyerek, eğiticiden ziyade kolaylaştırıcı rolü oynadılar.					
Kolaylaştırıcılar diğer katılımcıların görüşlerini sindirmemize yardımcı oldu.					
Kolaylaştırıcılar eğitim konularını çoğu zaman katılımcıların yorumları üzerine inşa etti.					
Kolaylaştırıcıların genel tutumu çoğu zaman olumluydu.					
Kolaylaştırıcılar yapılan tartışmaları sürekli olarak özetledi.					
Kolaylaştırıcılar kendi görüşünü ifade ederken katılımcılar arasındaki tartışmaları engellemedi.					
Grup çalışmaları etkin ve verimli geçti.					
Grup çalışmaları sırasında seçilen konular öğrenme hedefine yönelikti.					
Grup çalışmaları sırasında eğitici tarafından verilen talimatlar yeterli ve etkiliydi.					
Kolaylaştırıcılar gruptaki herkesin görüşlerini eşit şekilde aktarmasını sağladı.					
Kullanılan eğitim yöntemi katılımcıların sürekli etkin ve etkili olarak eğitime dahil olmalarına yardımcı oldu.					

7. Eğitimin beklentilerimi karşılayan yönleri şunlardır:

8. Eğitimin beklentilerimi karşılamayan yönleri şunlardır:

A series of horizontal dotted lines for writing.

<http://ifadeozgurlugu.taa.gov.tr>

www.coe.int/ankara

Avrupa Konseyi Ankara Program Ofisi
R.Tagore Cad. No: 10/8 06550 Çankaya, ANKARA
T : +90 (312) 468 84 64
F : +90 (312) 468 84 06

Bu Proje, Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti, Avrupa Konseyi tarafından birlikte finanse edilmekte ve Avrupa Konseyi tarafından yürütülmektedir. Bu Projenin sözleşme makamı Merkezi Finans ve İhale Birimidir.

This Project is co-funded by the European Union, the Republic of Turkey and the Council of Europe and implemented by the Council of Europe. The Central Finance and Contracts Unit is the contracting authority of this Project.

Avrupa Konseyi Avrupa kıtasının önde gelen insan hakları kuruluşudur. Kuruluşun 47 üyesinin 28'i Avrupa Birliği üyesidir. Tüm Avrupa Konseyi üyeleri insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğünü korumaya yönelik Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini imzalamıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Sözleşmenin üye ülkelerdeki uygulamasını denetler.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

TUR